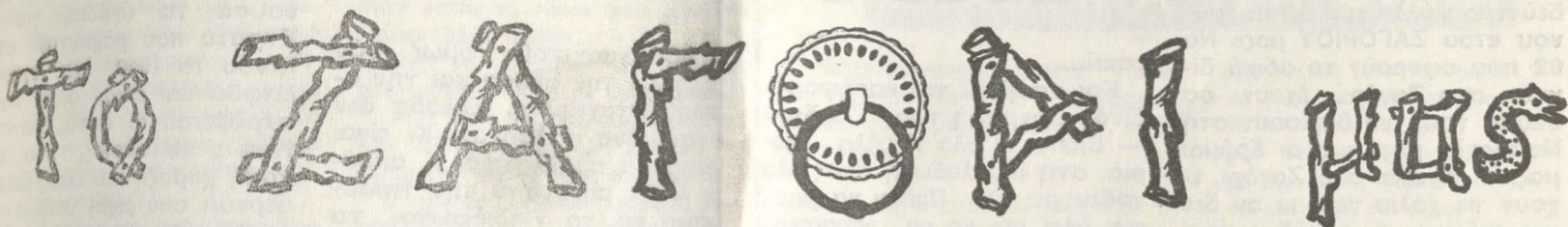

ΚΑΛΟ ΠΑΣΧΑ

ΧΡΙΣΤΟΣ ΑΝΕΣΤΗ

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΚΔΟΣΗ

ΕΤΟΣ ΣΤ'

ΦΥΛΛΟ

62 ΜΑΪΟΣ 1983

ΙΩΑΝΝΙΝΑ • ΛΟΡΔΟΥ ΒΥΡΩΝΟΣ 21 •

Γύρω από την ιστορία της Ζαγορίσιας Πολιτείας

(Άνοιχτός διάλογος με τους αναγνώστες του δουίμιου για το "ΖΑΓΟΡΙ,,)

Τοῦ κ. ΙΩΑΝΝΟΥ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΟΥ

«Ωστε, λοιπόν, —εἶναι ἡ ἀπορία τοῦ καλόπιστου ἀναγνώστη—, στή θαυμαστή Πολιτεία τοῦ Ζαγοριοῦ πού στήθηκε —ἴδιο σκηνικό φροντισμένης παράστασης— με τὸ μύθο καὶ τὴ θέληση τῶν ἀνθρώπων, σ' ἓνα τοπίο «ἐξόχου φυσικοῦ κάλλους», ὅπως ἰλένε καὶ τὰ χαρτιά τῶν ὑπουργείων, ὅταν ἀποτιμῶν, με τουριστικὰ κριτήρια, τὴν ἀξία ἑνὸς τόπου, ὥστε σ' αὐτὸ τὸ χῶρο πού ἡ ἱστορία, με τὸ πείσμα ἐκείνων πού τὴν ἔγραψαν, ἐπιφύλαξε τὴ διάκριση, μόνον «ιδανικοὶ» ἄνθρωποι ζοῦσαν, μόνον ἡ ἀρετὴ κινεῖται πρὸς τὰς πράξεις τους, τίποτα δὲν χαλοῦσε τὴν ἁρμονία τῶν κοινωνικῶν σχέσεων, οὔτε σκίαζε τὴν εὐτυχία τῆς ἀνθρώπινης συμβίωσης, ἔτσι πού νὰ τὴν κάνει νὰ φαίνεται πὺς θρέσκεται ἔξω ἀπὸ τὰ πράγματα τοῦ κόσμου τούτου; Δὲν ὑπῆρχαν δηλαδὴ ἄνθρωποι πού με τὶς πράξεις τους ν' ἀμφισβητοῦν τὴ γενίκευση τῶν χαρακτηρισμῶν, δὲν ἐπισημαίνονταν ἐξαιρέσεις πού ἔδιναν τὶς δικῆς τους διαστάσεις στὴ ζωὴ τοῦ Ζαγοριοῦ; Εἶχε ξεκοπεῖ ἐκείνη ἡ πολιτεία ἀπὸ τὸν κοινωνικὸ περίγυρο καὶ πορευόταν τὸ δικὸ της δρόμο, ἔτσι πού ἡ ἀνθρώπινη ὑπαρξὴ νὰ μορφολογεῖ τὴ μοῖρα τῆς ἀπαλλαγμένη ἀπὸ τὴν εὐτέλεια καὶ τὴν ἁμαρτία, με σαφὴ περιγράμματα δράσης, καθορισμένα ἀπὸ πρὶν, λὲς καὶ εἶχαν γίνει πράξη οἱ στοχασμοὶ τοῦ Πλάτωνα;

Θάταν παραλογισμὸς μιὰ τέτοια θέση.. Ἡ ζωὴ, στὴν ἱστορικὴ διαδρομὴ της, καὶ σίγουρα πρὶν ἀπ' αὐτή, ἀσχετὰ ἀπὸ κοινωνικὲς συνθήκες καὶ θρησκευτικὲς πεποιθήσεις, δὲν ἔδωσε κί' οὔτε θὰ δώσει ποτὲ ἰδανικὰ σχήματα. Ἡ «Οὐτοπία» θὰ μείνει ὄραμα ἀπραγματοποίητο καὶ τὸ μόνον πού θὰ πετυχαίνει ὁ ἄνθρωπος θάνατος ἢ ἔφεση ἢ ἡ προσπάθεια νὰ τὸ πλησιάσει, με πολλὰς παλλινδρομήσεις, χωρὶς ποτὲ νὰ τὸ ἀγγίξει.

Τότε λοιπόν; Γιατί, λέει ὁ καλόπιστος ἀναγνώστης, ἀφαιρέθηκε ἀπ' αὐτὸν τὸ δικαίωμα τῆς ἀντίδρασης, μιὰ πού ἡ πληροφόρηση δὲν τοῦ ἔδινε ὅσα στοιχεῖα θὰ ἐπέτρεπαν νὰ λειτουργήσει τὸ δικὸ του κριτήριον, ἀνεπηρέαστο ἀπὸ τὶς συναισθηματικὲς δονήσεις πού προξενεῖ ἡ λυρικὴ φόρτιση τοῦ λόγου;

Θ' ἀπαντήσω μ' ἀνοιχτὴ καρδιά. Δὲν εἶναι ἀλήθεια πὺς ἀποσιωπήθηκαν ὅλα, ὅσα ἀποτέλεσαν τὶς μελανὲς κηλίδες στὴν ἱστορία τοῦ Ζαγοριοῦ. Σὲ πολλὰς περιπτώσεις γίνονται στὸ δοκίμιον συγκεκριμένους ἀναφορὲς σ' αὐτὲς—παράδειγμα ὁ λόγος γιὰ τοὺς «κοιλαούζους», τοὺς ἀνθρώπους πού συνήργησαν στὸ ἔγκλημα τῆς ἐρήμωσης τοῦ Ζαγοριοῦ—, ἐνῶ οἱ νύξεις, ἀμεσες καὶ ἑμμεσες γιὰ ἄλλες περιπτώσεις εἶναι πολλὰς.

Τὸ κείμενον ὅμως δὲν εἶναι ἱστορία, πού εἶσαι ὑποχρεωμένος— ἂν θέλεις νὰ τὴ συνθέτεις σωστά— νὰ τὰ λὲς ὅλα, νὰ μὴν κρύβεις τίποτα, τὰ μεγάλα καὶ τὰ μικρά, τὶς ὁμορφιὰς καὶ τὶς ἀσχημίες. Χρησιμοποιήθηκαν βέβαια ἱστορικὰ στοιχεῖα, ἀλλ' αὐτὰ σὰν πλαίσιο, γιὰ νὰ ὁριοθετηθεῖ ἡ ζωὴ

καὶ νὰ προσδιοριστοῦν εὐχερέστερα οἱ συνταταγμένους της. Ἀπὸ κεῖ καὶ πέρα, γιὰ μιὰ τέτοια σύνθεση, τὸ ἔδαφος ἦταν ἐλεύθερο γιὰ νὰ δεῖ ὁ συντάκτης τὰ πράγματα, τὸ χῶρο καὶ τοὺς ἀνθρώπους με τὰ δικά του μάτια—ὅπως μεταπλάθει τὴ ζωὴ ἢ τέχνη, ὅποιο μέσο κι ἂν χρησιμοποιεῖται, ὁ λόγος ἢ ὁ χρωστήρας—, ὅχι γιὰ νὰ παραποιήσει τὰ δεδομένα, ἀλλὰ γιὰ νὰ ἐπιβεβαιώσει, μέσα ἀπ' αὐτὰ, τὴν ἰδιαιτερότητα ὁρισμένων μεγεθῶν, μοναδικῶν καὶ ἀνεπανάληπτων στὴν ἱστορία καὶ τὴν παράδοση τοῦ Νέου Ἑλληνισμοῦ.

Σὲ τελευταία ἀνάλυση δὲν ἔγινε τίποτα περισσότερο ἀπὸ κάτι πού εἶναι συνηθισμένο σὲ πολλοὺς τομεῖς τῆς τέχνης καὶ περισσότερο στὴ ζωγραφικὴ. Ἐκεῖ π.χ. οἱ πίνακες δὲν ἀποτελοῦν φωτογραφικὲς ἀπεικονίσεις—ὕπαρχουν περιπτώσεις πού συμβαίνει κι αὐτὸ— ἀλλὰ προβολὴ τοῦ ἔσω κόσμου, μιὰν ἄλλην ὄραση, με ἐπιλογὴ τῶν στοιχείων πού χρησιμοποιήθηκαν γιὰ τὴ σύνθεση, στὴν οὐσία δηλαδὴ ἀφαίρεση.

Ἀπὸ ἀνάλογη σκοπιὰ εἶδα κι' ἐγὼ τὸ θέμα. Θέλησα νὰ ἐπιλέξω ἀπὸ τὴ ζωὴ τῆς Ζαγορίσιας πολιτείας τὶς στιγμὲς πού προβάλλουν τὴν ποιότητα τῆς παρουσίας της καὶ ὑποβοηθήσαν τὴν ἀνοδό της σὲ βαθμίδες μιᾶς πρότυπης κοινωνίας, σὲ συνάρτηση με τὶς συνθήκες πού ἐπικρατοῦσαν τότε, ἀλλὰ καὶ με προεκτάσεις ὡς τὶς μέρες μας. Προξενεῖ τόση μαγεία τὸ χρονικὸ τῆς ζωῆς ἐκείνης, πού ὅσο βαθύτερα τὸ μελετᾷς, τόσο περισσότερο ἐκστασιάζεσαι, κι' ἄθελά σου, ἀπὸ ἐσωτερικὴ παρόρμηση πού δὲν τὴν ἐξουσιάζεις, νοιώθεις τὴν ἀνάγκη ν' ἀποσιωπήσεις τὴν ὅποια ἀσχήμια της, νὰ παραβλέψεις τὶς δυσπλάσιες της.

Ὅλα ἔχουν ἀφετηρία τὴν εὐαισθησία με τὴν ὁποία ἀντικρύζει τὰ γεγονότα ὁ ἄνθρωπος. Σ' αὐτὲς τὶς περιπτώσεις, ὅταν δηλαδὴ ξεκινᾷς με πρόθεση τὴν ἀναζήτησιν τῆς ὅποιας ὁμορφιάς, τὸ λογικόν, με τὴν ψυχρὴ ἐνατένισή του, παραμερίζεται. Ὡς σημειωθεῖ πὺς ὅχι μόνον τὸ μεγαλεῖο, ἀλλὰ καὶ ἡ πτώση, ὅχι μόνον τὸ ὕψος ἀλλὰ καὶ τὸ βάθος—θὰ παρομοιάζα τὴν παρακμὴ τοῦ Ζαγοριοῦ με τὴν εἰς Ἀθῆναις κάθοδο— εἶναι οἱ δυὸ ὅψεις τοῦ ἴδιου νοήματος, πού συγκινοῦν καὶ εὐαισθητοποιοῦν τὸν ἀποδέκτη, κάτι πού δὲν μπορεῖ νὰ καταφέρει ἡ ἀσχήμια, ἡ ὁποία κατὰ βάση προκαλεῖ τὴν ἀποστροφή, ὅχι τὴ συγκίνηση.

Ἐπειτα κάθε ἐποχὴ ἔχει τὰ δικά της μέτρα, με τὰ ὁποῖα ἀποτιμᾷ πράξεις, προθέσεις, καταστάσεις. Ἄν μάλιστα ἡ ζωὴ δὲν εἶναι ἐλεύθερη, ὅπως συνέβαινε τὴν ἐποχὴ τῆς τουρκοκρατίας, ἡ ἀνθρώπινη δραστηριότητα, με τὶς ἱδιστέλειες καὶ τὰ σφάλματά της, δὲν πρέπει ν' ἀντιμετωπίζεται, ποσοτικὰ καὶ ποιοτικὰ, με τὰ αὐστηρὰ σημερινὰ

ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛΙΔΑ 12

Στὰ χωριά ἐμὲς τὰ παιδιὰ ἐκείνα τὰ χρόνια τὰ παλιὰ, μινοῦσαμε μὲ τὶς λαγαρές, παδικές μας φωνές σ' ὅλα γύρω τὰ ἐμψυχα καὶ τ' ἀψυχα πὸν ἐρχομὸ τοῦ Λυτρωτῆ!

ἡμερώνοντας ἢ παραμονὴ καὶ μετὰ τὴν ἐκκλησία ὅλα μαζί τὰ παιδιὰ - κοπέλες κι' ἀγόρια - μὲ τὰ σκακουῖα μας, πού βάζαμε τὰ σχολικά μας εἶδη, φρεσκοπλυμένα καὶ μὲ τὸ σταυρὸ ραμμένο στὴ μιά τους ὤψη ξεκινούσαμε νὰ τὰ πούμε στὰ σπιτία ὅλου τοῦ χωριοῦ. «Καλὴν ἡμέραν ἀρχόντες, ἐν εἰναι ὁρισμὸς σὺς Χριστοῦ τὴν Θεῖαν γέννησαν νὰ εἰπῶ σ' ἀρχοντῆ σὰς!...». Ἀρχίζαμε ἀπ' τὸ σπιτί τοῦ γιστροῦ ἀειμνήστου Στεφάνου καὶ τελειώναμε στοῦ Βλῆρου. Τὰ νήμα δὲν ἀκολουθοῦσαν νιώθοντας τὰ καλὴν ἀδύναμα νὰ περὶοδεύουν ὅλο τὸ χωριό.

Τὸ τραγοῦδι τὸ ξέραμε ἀπ' ὅξω καὶ τὸ τραγουδοῦσαμε ὁλόκληρο στὸ σπιτί. Μόνο ἓνα δυὸ ἀπ' τὰ μεγάλα παιδιὰ ἄνογον μὰ φυλλάδα, πού εἶχε ὅλα τὰ κάλαντα τῆς χρονιάς μὲ τυπωμένη ἐπάνω ἀπ' τὸ καθεῖνα τὴν εἰκόνα τοῦ περιεχομένου: Γέννηση, Βάφτιση, Ἀνάσταση Λαζάρου, Σταυρὸς, Ἀνάσταση Χριστοῦ!

Στὸ τέλος τῶν καλάντων τραγουδοῦσαμε πὶὸ ἔντονα τὴν εὐχή: «Σ' αὐτὸ τὸ σπιτί πούρθεμε πέτρα νὰ μὴ ραγίσει κι' ὁ νοικοκύρης τοῦ σπιτιοῦ χρόνια πολλά νὰ ζήσει».

Οἱ νοικοκυρές εἶχαν ἔτοιμα τὰ καλουῖα που θὰ μᾶς φιλεῖαν! Ἐναν μεγάλο νταβά γεμάτων καρύδια, φουντούκια, σταφίδες ξανθές μεγάλες, σῆκα ξηρά!...

Ἀνοίγαμε τὰ σκακουῖα μας καὶ ἐκεῖ μᾶς ἐβάζαν σὲ εἶδος τὸ φιλοδώρημα, πού σὺν τελειώναμε τὴν περιόδια καὶ γυρίζαμε στὰ σπιτία μας τὸ ταξιδιόμας. Σ' ἓνα μεγάλο ταψὶ ἀδεύαζαμε τὸ περιχόμενον τοῦ σκακουῖου καὶ ξεχωρίζαμε κάθε εἶδος.

Σὲ καναδυὸ σπιτία ζῶντων καὶ μᾶς μοίραζαν ἀπὸ ἓνα φουσκωτὸ κουλουράκι μὲ σπαρένιο ἀλεύρι, πού ἀποτελοῦσε γὰ μᾶς προσφάγι μὲ τὴν μπομπότα - τὸ συνηθισμένο ψωμί σ' ὅλο σχεδὸν τὸ χωριό!

Τὰ δευτέρα κάλαντα τὸ Σάββατο τοῦ Λαζάρου εἶχαν μὴν ἄλλη ὥση. Τότε ἡ ἀνοξὴ ἦταν στὴ δόξα τῆς. Ὁ τόπος γύρω λουλουδαμένος καὶ καταπράσινος. Μὲ τὰ κελάρια τῶν πουλιῶν, τ' ἀπαλοφύματα τοῦ ἁέρα, τ' ἀπλόχα μὲ τὸ ἥλιον σὺν ταξίδευσαν στὸν καταγάλανον κι' ὁλοκάθερο οὐρανὸ καὶ τὸ τραγουδιστὸ μωρμουρῆμα τῶν ρουκῶν καὶ τοῦ ποταμοῦ μᾶς κάτω ἐτομαζόνταν μαζί μὲ τὶς χαρούμενες καρδιές μας νὰ δεχτῇ τ' ὀλόχαρο μῆνυμα τῆς Ἀναστάσεως.

Τὸ Σάββατο τοῦτο δὲν εἶχαμε σκακουῖα γὰ τὸ φιλοδώρημα, ἀλλὰ καὶ παδί στὸ χέρι τοῦ κρατοῦσε ἀπὸ ἓνα κυριὸ ἢ κουδοῦν γιὰ νὰ συνοδεύει τὸ τραγοῦδι:

«Ἦρθεν ὁ Λαζάρου, ἦρθαν τὰ βγάλα!...

Ἀπὸ βράδια προμηθευόμαστε τὰ κουδοῦνια καὶ τὰ κυριά. Τὰ μεγάλα παιδιὰ ἐπισκεφτόμαστε τὸ σπιτί

τῆς μακαρίτισσας Γιαννάκισσας Ἀθανασοῦλα καὶ δὲ δίπλα στὸ μεσοχώρι. Αὐτὴ εἶχε μὴ κατὰ γερὰτη κυριὰ μονά, δηλὰ, τριπλόκυρα... ἀπομεινάρια ἀπ' τὸ μεγάλο κοπάδι τοῦ μακαρίτη τ' ἀνδρὸς τῆς πού διαλύθηκαν ἀπὸ χρόνια, ἐμειναν ὁμῶς τὰ κυριά γὰ νὰ τ' ἀκούει καὶ ν' ἀναγαλᾷ ἡ ψυχούλα του στὴν ἄλλη ζωὴ σὺν ἀχολογούσαν στὰ κάλαντα τοῦ Λαζάρου. Γι' αὐτὸ καὶ ἡγερόντισσα γυναικα του μ' εὐχολογῆσθαι καὶ χαρὰ μᾶς μοίραζεν ὅλα, γιὰ νὰ τὰ μαζέψω τὸ μεσημέρι καὶ νὰ τὰ ξαναβγάλω τὴν ἄλλη χρονιά νὰ προμηνύσω μὲ τὸ λαγαρὸ ὄχο-

Τὰ κάλαντα

κι' ἡ φυλλάδα τους

λόγημά τους τὴν καλὴ τούτη ὥρα τὴ λαμπροφόρο Ἀνάσταση.

Δυὸ μεγάλα παιδιὰ κρατοῦσαν ἀπὸ ἓνα καλάδι: γιὰ νὰ βάζουμε ἐκεῖ τ' ἀνὰ πού μᾶς φιλεῖαν ὁ νοικοκύρης. Στὸ τέλος μετροῦσαμε τὴ συγκομιδὴ καὶ κάναμε τὴ μοιρασά. Ἀνάλογα μὲ τὴν ποσότητα ὀρίζαμε τὸν ἀριθμὸ ἐκκλησιῶν ἀπὸ τὴν πρώτη τάξη αὐξάνοντας τὸν ἀπὸ ἓνα αὐγὸ γὰ κάθε τάξη. Κανονίζαμε νὰ βγάλουμε καὶ τὸ μεράδι τοῦ Δασκάλου - μεγαλύτερο ἀπ' ὅλα - γιὰ τὴν τὴν κότες του τὶς εἶχε φᾶνε ἡ ἀλεπού!...

Ἐγὼ σὺν ἐμάθα νὰ διαβάζω τοῦχα καὶ καὶ νὰ ποιεῖται μὴ φυλλάδα καλάντων! Ἦταν τὸ πὸ ζῶντο ἀπ' ὅλα τὰ ὄνερα τῆς παιδικῆς μου ζωῆς!... Ταγαπούσα πολὺ τὰ βιβλία - ἱσως ἦταν ἡ πὸ τρανὴ μου ἀγάπη τότε!

Τὸ φθινόπωρο, σὺν ἀποχτοῦσα τὰ σχολικά βιβλία τῆς χρονιάς κοιμῶμουν μαζί τους ἀγκαλιὰ βραδεῖς καὶ βραδεῖς. Τὰ φυλομετροῦσα, καμάρωνα τὶς ἀπλὲς τους ζωγραφίες καὶ εἰκόνας καὶ τὰ διαβάζα νύχτες καὶ νύχτες συδουλιζόντας τὴ φωτιά ἀπὸ τζάκι, γιὰ τὴν τοῖσκονεῦμα τὸ λογοστοῦ πετρελαιο τῆς λάμπας.

Ἀσίστατη λαχτάρα εἶχα καὶ γιὰ τὴ φυλλάδα τῶν καλάντων. Τὴν εἶχεν ἓνα μεγάλο παιδί ἀπὸ τὴν οἰκονομία Σαρῆα —δὲ θυμάμαι τ' ὄνομά του— πού τελειώνει τὸ σχολεῖο καὶ τὴν ἄλλη χρονιά δὲ θακοιλοῦσε τὰ κάλαντα. Δὲν τὴν χρειαζόνταν πλέον καὶ κουβεντιάζοντάς το συμφώνησα μὲ μού τὴν πούλησε πέντε δεκάρες!...

Σημαντικὸ ποσὸ γὰ τὴν ἐποχὴ ἐκείνη τῆς φτώχειας καὶ τῆς στέρησης, ἀλλὰ πῶς νὰ πνίξω τὸν πόθο πού διαφέντευε τὴν καρδιά μου;

Εἶχα μὴ μὴ πηγὴ πού ἀπ' αὐτὴ πότε - πότε ἐξοικονομοῦσα καμιά πενταροδεκάρα. Ὁ γέρο - Βίκας —προπαιθετός μου ἀργότερα— εἶχε «φωλιθεῖ ἀπὸ καταρράχτη. Πού νᾶξεν ὁ δόλιος ὅτι οἱ δυὸ του— ἐγγονοὶ καὶ δεσέγγονοι— σπουδαῖοι: ὀφθαλμιατροὶ Βίκας: θὰ χάριζαν τὸ φῶς σὲ χιλιάδες ὁμοιοπαθεῖς τοῦ!

Ἐτοῦ τυφλὸς ὅπως ἦταν θεράπευε πολλὲς του ἀνάγκες μὲ τὴν ἀφῆ του,

ἀλλὰ πῶς νὰ διαβάσει τὶς ἐφημερίδες πού ἤθελε νὰ παρακολουθεῖ τὰ νέα καὶ πρὸ παντὸς τὴν πολιτικὴ; Ἦταν Βενζελῆς ὡς τὸ κόκκαλο καὶ ἐρχόνταν σὲ συγκρούση μὲ τοὺς ἀντιφρονούντες τὸ παιδί του καὶ τὸ γαμπρὸ του ἀειμνήστους Πέτρον Βίκαν καὶ Κώστα Σακελλαρίου.

Εἶχε διαλέξει ἐμένα, πού εἶχα ἀναγνωστικὴ εὐχέρεια καὶ τοῦ διαβάζα ὡρες κι' ὡρες τὶς ἐφημερίδες πού τοῦ ἔστελναν τακτικά ἀπὸ τὰ Γιάννα οἱ παραπάνω δικοὶ του ἀπὸ τὸ κύριο ἄρθρο ὡς τὴν τελευταία ὥρα. Κάθονταν στὸ πεζοῦλι τῆς εὐρύχωρης οὐλῆς του δίπλα ἀπ' τὴν κυ-

ρία εἰσοδο τοῦ ἀρχοντοῦ τοῦ σπιτιοῦ πάντων σ' ἓνα μάλλινο στρωσίδι κι' ἐγὼ δίπλα του σ' ἓνα χαμηλὸ σταμνὶ διαβάζα - διαβάζα ὡσπου νὰ ἐξαπληγῶ τὸ περὶχόμενο.

Στὸ τέλος εὐχαριστήμενος μού χάριζε πότε πεντάρα - πότε δεκάρα ἀπὸ κείνες τὶς τρύπες πενταροδεκάρες μὲ τὴν κουκουβάγια καὶ τὰ γράμματα «Βασίλειον τῆς Ἑλλάδος 1912». «Ἄντε νὰ τῆς βγάλεις τὰ μάτια» μούλεγε —κι' ἐγὼ στὰ δυὸ τρίτα μπακάλα ψώνιζα κοντύλι, μολύβι, κόλλες καὶ σπάνια καμιά καραμέλα ἢ δυόρα - κουλούρι πού ταγόραζες μὲ δυὸ πεντάρες.

Ἀπάνω σ' αὐτὸ τὸ τυχερὸ πόνταρα γὰ ναγοράσω τὴν πολυπόθητη φυλλάδα! Μέρες καὶ μέρες διαβάζοντες τὶς ἐφημερίδες συγκέντρωνσα «τὸ ποσό... καὶ τραχάλα στὸ Σαρῆα νὰ κᾶν τὴν ἀγορά».

Μόλις ἄρχισα νὰ τοῦ μετρῶ τὶς δεκάρες εἰληρε καὶ νὰ ἀξιώσω. Ἦθελε καὶ μισὸ καρβέλι ψωμί! Τοῦτο δὲν ἦταν καὶ μεγάλο πρόβλημα. Ἐφορνίζοντάς τὸ ψωμί ἡ μακαρίτισσα ἡ Ἀμαλία —ἡ μάνα μου— ἀφοῦ τὸ ἄφηνε νὰ κρυώσει σκεπαζόντας τὸ μ' ἓνα καθαρὸ τραπέζοματλο ἐβάζε ὀρθὰ ὀρθὰ τὰ καρβέλια στὴν ἀρκελα —τὸ ντουλάπι πού βάζαμε τὰ φαγοδέμα— γὰ νὰ περάσω μὴ βρομάδα. Ἀπὸ κεί ἦταν ἐν κολο νὰ πάρω μισὸ καρβέλι —πράγμα πού θάξενε ὁ Θεὸς καὶ γὰ— ὁ σχετο ἀν δὲ θάβαινε ὁ λογαριασμός τῆς βδομαδιατικῆς διαβίωσης. Μὲ τὸ μακοκάρβελο παραμάσκαλα, τυλιγμένο σὲ μὴ ἐφημερίδα ἐφυγα τραχάλα γὰ τὸν πωλητὴ! Ἐτοῖ: ἡ φυλλάδα ἐγινε κτήμα μου ἀκριβό!

Ἀπὸ ὅσα καὶ ὅποια πράγματα ἀγόρασα στὴν κατοπινὴ ζωὴ μου κατένευε δὲ γέμισε τὴν ψυχὴ μου μὲ τέτοια χαρὰ καὶ συγκίνηση ὅσο αὐτὴ ἡ φυλλάδα!...

Στὸ χαρτί τῆς —σκουρὸ καὶ κατώτερης ποσότητας— ἦταν τυπωμένα μὲ μικρά, χτυπητὰ γράμματα τὰ κάλαντα ὅλων τῶν ἐορτῶν κι' ἐπάνω τους ἡ χαρακτηριστικὴ εἰκόνα ὅπως εἶναι: στίς ξυλογραφίες!

Ἐφαρχνα τὸ σεντούκι τοῦ παπποῦ μου τ' ἀλησμόνητου Παπακονδίου πού εἶχε τὰ βιβλία του καὶ τὰ χαρ-

τιά του καὶ βρήκα ἓνα δευτέρου ἀπὸ τὰ παπαδίστικα βεροσῆδια τοῦ παπποῦ μου πού ἀποτελοῦσαν τότε ὅλες τὶς ἐφημεριδικὲς ἀπολαύσεις του. Ἐκείνος μνηστικός ἀγισμός δεκάρες 2 εὐχὲς στὴ λεχὼνα δεκάρα 1 βάρη, σμα τοῦ παπποῦ δεκάρες 5...». Τὸ εὐχὲς στὴν ἐκκλησίαν τῆς τῆς Διήμης, ὅλη ἡ φύση ἀρχίζει νὰ χαίρεται γὰ τὸν ἐρχομὸ τῆς αὐτῆς. Ἦ ἡ σολιζέται μὲ λογιαστὰ λουλούδια, τὰ δέντρα μπουμπουκιάζουν, τὰ πούλα τραγουδοῦν στὸ δάσος ὡς ὁ κόσμος ὅλος καρτερεῖ ν' ἀκούσῃ τοῦ κοῦκου τῆς φωνῆς καὶ νὰ καμαρῶσει ξανά τὰ χελιδνὰ στὸν τόπο μας. Μέσα στὴ χαρούμενη καὶ γορταστικὴ αὐτὴ ἀτμόσφαιρα τῆς φύσης δὲν εἶναι δυνατό νὰ μὴ μετέχει ὁ ἀνθρώπος.

Ἀπὸ τὸ δευτέρου τοῦτο ξύλαμε τὸ πετοὶ καὶ τὸ προσάρμοσα στὴ φυλλάδα μου... κι' ἐγινε βιβλιόφιλος, τὰ δέντρα μπουμπουκιάζουν, τὰ πούλα τραγουδοῦν στὸ δάσος ὡς ὁ κόσμος ὅλος καρτερεῖ ν' ἀκούσῃ τοῦ κοῦκου τῆς φωνῆς καὶ νὰ καμαρῶσει ξανά τὰ χελιδνὰ στὸν τόπο μας. Μέσα στὴ χαρούμενη καὶ γορταστικὴ αὐτὴ ἀτμόσφαιρα τῆς φύσης δὲν εἶναι δυνατό νὰ μὴ μετέχει ὁ ἀνθρώπος.

Πάνε τώρα γιὰ τὰ χωριά μας τὰ κάλαντα καὶ τὰ τραγοῦδια καὶ τὰ κυριά καὶ τὰ παδί πού τὰ ζῶντα νεύαν ὅλα!...

Μένουν μόνο οἱ ἀναμνήσεις οἱ ἀσταλγές καὶ λαχταριστές!... Οἱ ἀναμνήσεις πού μᾶς ἐθρεψαν καὶ μὴ ζοῦσαν τότε καὶ πού τὶς δηγούμεστε στοὺς ἐπιγινόμενους κλάους, γὰ νὰ πάρουν μὴ μικρὴ γούση ἀπὸ μὴ παλιὰ ζωὴ πού δάδθηκε ἀπὸ τὴν γενέθλια γῆ μας καὶ ὁ Θεὸς ἐξῆς ἀν ξαναεπαναληφτέ!

Τάκης Σακελλαρίου

ΜΕΡΙΚΕΣ ΠΑΡΟΙΜΙΕΣ ΤΟΥ ΤΟΠΟΥ ΜΑΣ

- Τ' ἀρχοντῆ καὶ ἂν ἔπρεπε τὸ μπουχαρί του μένει.
- Τρεῖς πού σὲ εἶχα, τρεῖς πού μ' εἶχες τρεῖς τὸ παιδί μας ἐνηθ.
- Τὸ ζουρλό καὶ τὸ χωριάτῆ ξῆσ πᾶνοι τὸν γηράζον.
- Ἡ κότα πὶν' νερό μὰ κυττάει καὶ τὸ Θεό.
- Φίλος καὶ φύλλα στὰ μάτια του.
- Ἀλοῖ πού δὲν ξέται μὲ τὰ νύχτα του.
- Ἦμουν πάντα μου καλός, ἀλλὰ ὄχι καὶ χαζός.
- Μιὰ φορά εἶναι τὸ χάραρο. (οὐ γινὸ πού τὸ περνούσαν μὲ κλωστή τὴ νύχτα τῆς Τυρνής καὶ σὲ μὴ ρόκα τὸ γυρίζαν στοὺς καλεσμένους).
- Ράβε ξύλωνε δουλεζὰ νὰ μὴ σὺ λείπει.
- Τὰ παλιὰ μπαλῶνες τὰ ράμπου σου χάνεις.
- Ὁ Κατῆς τῆς νύχτας.
- Δὲν εἶναι γάμος χωρὶς κλάματα καὶ χάρος δίχως γέλοιο.
- Γὰ τὸν πόνο τοῦ βοδιοῦ γλῶφ ὁ λῦκος τὸ ζυγὸ.
- Ὅσα δὲ φτάν' ἡ ἀλεπού τὰ κᾶν κρεμαστάρη.

Οὕτως

Γύρω ἀπὸ τὸ πανηγύρι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς στὸ Κουκούλι

Ὅλοι μας ξέρομε, πῶς σὺν καλὰ λιπερεῖ ὁ καιρὸς ἀπὸ τὸ μῆνα Μάρτη καὶ κατὸς καὶ σὺν σημάδι πᾶς ἦρθε ὁ καιρὸς νὰ φύγε ἡ Περσεφὼν ἀπὸ τὸν Ἄδη γὰ νὰ γυρίσει πάλιν στὴ γῆ στὴ μάνα τῆς τῆς Διήμης, ὅλη ἡ φύση ἀρχίζει νὰ χαίρεται γὰ τὸν ἐρχομὸ τῆς αὐτῆς. Ἦ ἡ σολιζέται μὲ λογιαστὰ λουλούδια, τὰ δέντρα μπουμπουκιάζουν, τὰ πούλα τραγουδοῦν στὸ δάσος ὡς ὁ κόσμος ὅλος καρτερεῖ ν' ἀκούσῃ τοῦ κοῦκου τῆς φωνῆς καὶ νὰ καμαρῶσει ξανά τὰ χελιδνὰ στὸν τόπο μας. Μέσα στὴ χαρούμενη καὶ γορταστικὴ αὐτὴ ἀτμόσφαιρα τῆς φύσης δὲν εἶναι δυνατό νὰ μὴ μετέχει ὁ ἀνθρώπος.

Ἀπὸ τὸ δευτέρου τοῦτο ξύλαμε τὸ πετοὶ καὶ τὸ προσάρμοσα στὴ φυλλάδα μου... κι' ἐγινε βιβλιόφιλος, τὰ δέντρα μπουμπουκιάζουν, τὰ πούλα τραγουδοῦν στὸ δάσος ὡς ὁ κόσμος ὅλος καρτερεῖ ν' ἀκούσῃ τοῦ κοῦκου τῆς φωνῆς καὶ νὰ καμαρῶσει ξανά τὰ χελιδνὰ στὸν τόπο μας. Μέσα στὴ χαρούμενη καὶ γορταστικὴ αὐτὴ ἀτμόσφαιρα τῆς φύσης δὲν εἶναι δυνατό νὰ μὴ μετέχει ὁ ἀνθρώπος.

Τὰ παλιὰ ἀκόμα χρόνια οἱ κάτοικοι τοῦ Ζαγορίου, θέλοντας νὰ ἐκδηλώσουν τὴν χαρὰ τους γιὰ τὸν ἐρχομὸ τῆς νύμφης ἀνοίξης δημιούργησαν τὰ πατροπαράδοτα πανηγύρια. Ἰκανοποιημένοι καὶ χαρούμενοι, γιὰτὶ ἐξέπρασσαν τὴν τόσο δύσκολη γιὰ τὸ Ζαγόρι χειμωνιάτικη περίοδο, ἐπινόησαν διάφορους τρόπους χαρὰς καὶ διασκέδασης, ἀλλὰ καὶ ἐπικοινωνίας μεταξύ τους. Ἐνας τρόπος γιὰ τὴν ικανοποίησιν τῆς ἐσωτερικῆς τους αὐτῆς ἀνάγκης ἦταν καὶ τὰ πανηγύρια. Ἄλλως τε καὶ οἱ ἀρχαῖοι πρόγονοί μας εἶχαν: «Βίος ἀνεόρταστος, μακρὰ ὁδὸς ἀπανδότητος».

Τὰ Ζαγορίσια πανηγύρια ἀρχίζουν ἀπὸ τὸ μῆνα Μάρτη καὶ τελειώνουν κατὰ τὸ Σεπτέμβρη. Ἦ σημασία τους στὰ παλιότερα χρόνια ἦταν ποικίλη: θρησκευτικὴ, ἱστορικὴ καὶ ἐθνικὴ, κοινωνικὴ, ὄχι ὅμως μὲ ἐντονο οικονομικὸ χαρακτήρα (παζάρι). Τὰ Ζαγορίσια πανηγύρια γίνονται μὲ τὴν ὑπόμνηση τοῦ γιορτασμοῦ πολλῶν Ζαγορίσιων μοναστηρίων (Βαγγελίστρας, Ρογκοβού, Βισαρκίου, Βουτοῦ καὶ κλπ), ἀλλὰ καὶ μέσα στὰ χωριά ἔχασαν καὶ ἀποστελλοῦνται εἰς τὰς περικύκλονται τὴν ἐπιφερομένην ἀγγελίαν.

Ἀγγελία

Πρὸς τὸ φιλέορτον κοινὸν τοῦ χωριοῦ (τάδε)

Ἀξιοτίμοι καὶ φιλέορτοι Κύριοι. Ἦ Ὁρθόδοξος ἡμῶν Χριστιανικὴ θρησκεία ἐξαίρετος, πολλῶν ἐτέρων ἀποκτήσεων, ἐν τῇ ἐκκλησιᾷ τῶν ὁποίων ἐνδείκνυται ἡ πίστις τῶν χριστιανῶν, καὶ ὁ σεβασμὸς αὐτῶν πρὸς τὰ θεῖα, καθώρως καὶ τὰς ἐορτῶν, ἵνα ἐν τῇ ἀναμνήσει τῶν θεορτίων πράξουν τῶν ἐκάστοτε ἐορταζομένων ἁγίων ἀνδρῶν, τοῦ καθόλου αὐτῶν βίου, ἐν ᾧ προσηχέθησαν θύμα πρὸς ἐδραίωσιν καὶ παγίωσιν τῆς ἀληθείας ἡμῶν θρησκείας, ἵνα, λέγομεν, ἐν τῷ βαρυσημάντῳ τῶν ἁγίων θριάμβῳ κατῴμεν τὰ ἔργα, δι' ὧν ἡ θρησκεία ὑφούται, τιμῶμεν τοὺς ὑπερμαχίσαντας αὐτῇ ἀνδράς, διαστελλόμεν τὴν βαθεῖαν αὐτοῖς χορδὴν καὶ ἀναπέμμεν ζωηροτέρως τὰς καρδίας ἡμῶν πρὸς τὰ πάντα δυνάμενον καὶ μόνον οὐράνιον πατέρα.

Ἐκ θρησκευτικοῦ ἀδελφώματος ἐνδιαφέροντος, οἱ μὲν δὲ καὶ προγονικῇ ἐκκληρύνοντες εὐχὴν ὀργάνων ἀπὸ τοῦ τρέχοντος ἔτους εἰς ἀνακαινισμόν τῆς πανηγύρεως ταύτης κατὰ τὴν προσεχὴ Παρασκευὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐκκλησῶν ποι-

Ἦς δὲ εἰσῆται, ὁμᾶς τὶς φιλέορτων συγκροτεῖ πανηγυριν συγκυλοῦσα καὶ τοὺς φιλέορτους τῶν πέριξ, ἵνα ἐπὶ τὸ μεγαλοπρεπέστερον τιμῇ τὴν μνήμην ἁγίου τινὸς καὶ διὰ βαρεῖν ὡς ἐκ πολλῶν ὁμοθυμαδὸν φιλοχρίστων καρδιῶν ἀπορρέουσιν προσενέγκῃ δέξιν τῷ Ὑψίστῳ, οὕτω καὶ ἡ ἡμετέρα πατρίς προθύμως ἐφέρετο ποτὶ πανηγυρίζουσα τὴν Ἀγίαν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς Παρασκευὴν τῆς Δικαιοκνησίμου ἐβδόμηδος, δι' οὗς ἐκ παραδόσεως ἔπεται λόγους.

Στὸ ἀρχεῖο τῆς ἐκκλησίας εἶναι ἓνα παλιὸ δευτέρου. Σ' αὐτὸ, ἀνάμεσα σὲ κάττι λογαριασμοὺς, εἶναι γραμμένα καὶ τούτα:

« Π ρ α κ τ ι κ ὸ ν

Σήμερον τῇ δεκάτῃ πρώτῃ (11) Ἀπριλίου τοῦ χιλιετοῦ ἐνεαεκοστοστοῦ ἔτους (1900), ἐπιτροπεύοντος τοῦ κυρίου Ἰωάννου Τολιδου, ταμίου δὲ ὄντος τοῦ κυρίου Γρηγορίου Κοκκόρου, ἡ Κοινότης ἡμῶν συνελευσάσα ἐκτετακτον γενικὴν συνέλευσιν ἐνέκρινε τὸν ἀνακαινισμόν τῆς ἀπὸ πολλῶν ἐνεαυτῶν παυσάμενης πανηγύρεως κατὰ τὴν Παρασκευὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, κοινῇ δὲ

ΠΑΝΗΓΥΡΙ ΣΤΟ ΚΟΥΚΟΥΛΙ ΣΤΙΣ ΑΡΧΕΣ ΤΟΥ ΑΙΩΝΑ ΜΑΣ

δυσχερεστάτων προχέουσα ὕδωρ διδασκόντων δὲ καὶ ἐνίων καὶ ὑπνοῦς, ὅτι τὸ κατεπαρμένον τὸ πάλαι ἐνθεν κακῶς χωρίον ὀφείλει νὰ μετενεχθῇ παρὰ τὴν πηγὴν καὶ ὅτι ἡ πηγὴ αὕτη δὲν νὰ ἀποτελέσῃ τὰ θεμέλια νεοῦ τῆς θεοτόκου, κοινῇ ἀποφάσει καὶ συναέσει τῶν τότε κατοίκων ἐγένετο ὁ μετοκισμὸς καὶ ἡ ἱδρυσις τοῦ ὑπὸ τὸν τίτλον «Κουκούλιον» χωριοῦ ἡμῶν ἐκκλησιαζομένων μέχρι τινὸς ἐν τῷ ἐπὶ τῆς πηγῆς ἀκριβῶς ἀνεγερθέντι ναῷ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ παρέχουσα θαυμάσιον ἀγίασμα τοῖς προσερχομένοις φιλέορτοις ἐγχωρίοις τε καὶ ξένοις ἀπὸ πανηγυρίζουμένης τῆς ἁγίας ταύτης ἡμέρας. Μικρὸν κατόπιν ἡ γέροντ' ὁ νῦν κεντρικὸς ναὸς τοῦ τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς ἐπέχοντος θέσιν δευτέρου ναοῦ καὶ εἰτα παρεκκλησίον, ἐπὶ τῆς δὲ πολλῶν ἐνεκα δυσχερῶν περιστάσεων ἀφῆλ καὶ ἡ πανηγύρις.

Ἐκ θρησκευτικοῦ ἀδελφώματος ἐνδιαφέροντος, οἱ μὲν δὲ καὶ προγονικῇ ἐκκληρύνοντες εὐχὴν ὀργάνων ἀπὸ τοῦ τρέχοντος ἔτους εἰς ἀνακαινισμόν τῆς πανηγύρεως ταύτης κατὰ τὴν προσεχὴ Παρασκευὴν τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, ἐκκλησῶν ποι-

οῦμενοι τοῖς φιλέορτοις τῆς πατρίδος ἡμῶν, ὅπως εὐαρεστοῦμεν τὴν μνήμην τῆς ἐν εἰρήτῃ ἐορτῇ τοῦ ἡμετέρου χωριοῦ, εὐέλπιδες, ὅτι θέλουναι τύχει τῆς δεούσης περιποιήσεως καὶ ἀποκομῆς ἀποχορῶντες καλὰς ἐντυπώσεις.

ΚΩΣΤΑ Π. ΚΟΥΚΟΥΛΙ

Ἐπὶ τούτοις διατελούμεν μεθ' ὑπολήψεως ἡ ἐπιτροπὴ τῆς Ἐκκλησίας (Σφραγίδα τῆς Ἐκκλησίας)

Ἐν Κουκούλι τῇ 11 Ἀπριλίου 1900

Ἡ Κοινότης
Ἀνδρέας Κόκορος
Πέτρος Ζωιδης
Γρηγόριος Κόκορος
Γεώργιος Τσιονιδης
Παντελεῖμων Ζῆνας
Ἰωάννης Δ. Τολιδης
Δημήτριος Παπασιπύρος
Δημήτριος Νεστορίδης
Ἰωάννης Λαζαρίδης

Ἐπειδὴ στὴν παραπάνω ἀγγελία σημειώνεται γιὰ μετοκισμό καὶ γιὰ ἱδρυση τοῦ χωριοῦ Κουκούλι, νομίζω πῶς εἶχε τὴ θέση τοῦ ἐδῶ νὰ γραφτεῖ πῶς γὰ τὸ ζήτημα αὐτὸ σέρονται στὰ στόματα τῶν κατοίκων τοῦ χωριοῦ δυὸ σχετικὲς παραδόσεις ἀπὸ τὰ παλιὰ τὰ χρόνια ὡς σήμερα. Οἱ παραδόσεις αὐτὲς εἶναι οἱ παρακάτω:

Γιὰ τὴν μὴ ἀπ' αὐτὲς εἶχε δημοσιεύσει τὰ ἐξῆς στὸ περιοδικὸ «Ἡπειρωτικὴ Ἑστία» (τόμος Γ' 1954 σελ. 703—704) ὁ ἀλησμόνητος συμματριώτης μας Μιχ. Κόκορος (Νοσταλγός

Τὸ Ζαγόρι ἰ καὶ τὰ Δημοτικά τραγοῦδια του

Γλυκόχη καὶ ὁμορφα σὲ ρυθμὸ τὰ Ζαγορίσια τραγοῦδια δένονται ἁρμονικὰ μὲ τὴν ὁμορφίαν τοῦ τόπου. Δυσκόλες οἱ παραλλαγές τῆς μουσικῆς πους ἀλλὰ καὶ τοῦ ρυθμοῦ τους. Γι' αὐτὸ εἶναι δύσκολο σὲ κά-θε ὁργανοποιήτῃ νὰ τὰ παίξει, ἀλλὰ καὶ σὲ χορευτὴ νὰ τὰ χορέψει. Ἀν βέβαια ἐξαίρετοί μερικά τραγοῦδια πού διαδύθηκαν εὐρῶς, σάν ἀντιπροσωπευτικά ὅπως τὸ «Ζαγορίσιο» καὶ μερικά ἄλλα πού ἔγιναν γνωστὰ ἀπὸ δίσκους, κασσέτες, μπαλέτα καὶ μέσα ἐνημέρωσης (πού ἀλλὰ ἐκτελοῦνται σωστά καὶ ἄλλα ὀχι) μὲ ἀποτέλεσμα νὰ ἀλλιώνονται πολ-λά ἀπ' αὐτὰ τελείως.

Αὐτὰ εἶναι τὰ τραγοῦδια μας; Ἀσφαλῶς ὀχι. Εἶναι τόσα πολλά καὶ γιὰ νὰ τοὺς δώσει τὸ πραγματικὸ τους χρώμα, εἴτε μουσικὸς εἶναι αὐ-τός εἴτε χορευτὴς ἢ χορευτρία πρέ-πει ν' ἀφῇ γεννημένη καὶ μεγαλυ-μένης στὸ χωρὶ πού λέγεται Ζαγόρι.

Τὸ καλοκαίρι βλέπουμε στα πηνη-γύρια διάφορους ξένους, (πού ἐρ-χονται νὰ θαυμάσουν τὴν ὁμορφί-αν τῶν χωριῶν μας) νὰ χορεύουν. Εὐ-κόλα ὁμῶς τοὺς καταλαβαίνουμε ἀπ' τὸ βηματισμὸ τους στὸ χορὸ. Που νὰ συναγινώσκουν τὴς Ζαγορίσιες χορευτρίες μὲ τὰ ὁμορφα σπασίμα-τα τοῦ κορμιοῦ τους καὶ τὸν ἀργό-στρωτὸ βηματισμὸ στὸ ρυθμὸ τους.

Ὅπως ἤδη ἀναφέρθηκε, οἱ ξένοι ὁργανοποιήτες δὲν ποιοῦσιζοῦν τὴν πραγματικὴ μελωδία τοῦ τρα-γοῦδιου. Μιμῶμενοι τοὺς δίσκους καὶ τὰ μέσα ἐνημέρωσης, ἀποτυγχά-νουν. Ἡ Ζαγορίσια μουσικὴ ἐκφρα-ση εἶναι πάρα πολὺ μεγάλη καὶ δυ-σκολή. Χρειάζεται ἔτσι φοβερὴ δε-ξιοτεχνία σὲ κάθε νότα, ὅταν πᾶς νὰ κάνει μιά μουσικὴ φράση.

Διαβάζουμε τὰ δημοτικά τραγοῦ-δια πού γράφονται στὴν ἐφημερίδα «Τὸ Ζαγόρι μας» ἀπ' τὸ συμπατριώ-τη καὶ γλεντζέ φίλο μας Κώστα Βαρ-

ζώκα. Πάρα πολλά ἀπ' αὐτὰ εἶναι Ζαγορίσια καὶ λέγονται μόνο στὸ Ζαγόρι. Δυστυχῶς ὁμῶς οἱ διάφο-ρες ἑταιρεῖες, παρακινούμενες ἀπ' τὸ κύμα τῆς ἐκμετάλλευσης ἀλλίωσαν πραγματικὰ αὐτὰ τὰ τραγοῦδια. Ἐ-τσι μὰς ἀφῆσαν βαρεὰ κληρονομία γιὰ τὴ νεολαία μας, γιατί μετὰ ἀπὸ λίγα χρόνια (ὅταν πιά καὶ μεῖς ἀφή-σουμε τὸ ἐπάγγελμα μας) θὰ ἀκού-γονται καὶ θὰ χορεύονται αὐτὰ τὰ τραγοῦδια ἀπὸ δίσκους, τραγοῦδια λάθος στὴ μουσικὴ τους. Πού νὰ α-κουστεῖ ἡ ἀληθινὴ μουσικὴ; Ἀπο- χρόνια ἀσχολοῦμαι μὲ μαθητὰς νὰ

Τοῦ ΓΡΗΓΟΡΙ ΚΑΨΑΛΗ

Τοὺς διδάσκω αὐτὰ τὰ τραγοῦδια,

γιὰ νὰ ἐξηγηρετοῦν τὸν τόπο μας.

Θὰ τὰ συγκροτήσουν ἄραγε ὅσο

τοὺς δείχνω;

Προσπάθησα νὰ πείσω «Τὰ Τακού-τοια» (τὸ συγκροτῆμα μου), νὰ κά-νουμε κάτι γι' αὐτὴ τὴ δουλειά, ἀλ-λά μάταια.

Πέρισε σὲ μιά ἐμφάνιση τῇ Μεγά-λῃ Ἑβδομάδῃ, στὸ θέατρο «Λουζι-τάνια» κατόπιν προσκλήσεως τοῦ Διευθυντοῦ καὶ Σκηνοθέτῃ Β. Βασ-λειάδῃ, ἐπαιζοῦ τρία τραγοῦδια πού

θεώρησα κλασικά (τραγοῦδια πού νὰ ἀρμόζουν στὸ κλίμα τῆς Μεγά-λης Ἑβδομάδας). Ἦταν πολλὰ συγ-κροτήματα ἀπ' ὅλη τὴν Ἑλλάδα καὶ

ἐπαιζοῦσαν τραγοῦδια πένδημα σχετικὰ μὲ τὰ πάθη τοῦ Χριστοῦ.

Ἐγὼ ἐπαιζα τότε τρία τραγοῦ-δια:

Γράβα - Πάπικο - Γενοβέφα. Στὸ θέατρο ὑπῆρχαν 200—250 ἄνθρω-ποι. Τὰ περισσότερα ἄνθρωποι στὸν κολλι-τεχνικὸ κόσμο. Πολλοὶ μουσικοὶ καὶ μεταξὺ αὐτῶν ὁ Ἡπειρώτης βιολι-στῆς Τ. Βράσκας, ἡθοποιοὶ ὅπως ὁ Β. Βουγιουκλάκης καὶ ἄλλοι. Ἀν-τρες καὶ γυναῖκες χειροκροτοῦσαν ὁ-

Σελίδα 1

λα τὰ συγκροτήματα. Τελευταῖος ἄ-νθρωπος ἐγώ. Ἀρχισα μὲ τὴ Γράβα ἀργά...

Τελειώνοντας σηκώθηκαν ὅλοι ἀπ' τὴς καρέκλες. Ἐγινε πανδαιμόνιο. Τὰ χειροκροτήματα δὲν σταματοῦσαν καὶ ἐγὼ συγκινήθηκα καὶ δάκρυσα. Τέτοια ἀποθέωση δὲν εἶχα ξαναδεῖ, σὲ καμιά ἐκδήλωση οὔτε καὶ στὶς ἐμφανίσεις μου στὸ ἐξωτερικὸ μὲ τὸ Λύκειο Ἑλληνίδων. Ἦταν γιὰ μένα ἡ μεγαλύτερη χαρὰ καὶ ἱκανο-ποίηση. Μὲ ρώτησαν ἂν ὑπάρχουν σὲ δίσκους καὶ μὲ παρακίνησαν νὰ τὰ βγάλω σὲ δίσκο, γιὰ νὰ μὴ χαθεῖ ἡ ἐξίσια μουσικὴ.

Κάποιος μουσικὸς μάλιστα μοῦ εἶπε: «ὅτι ἂν αὐτὰ τὰ κομμάτια τὰ διασκεύαζε ἕνας συνθέτης ὅπως ὁ Θεοδωράκης, ὁ Ἀρκόπουλος ἢ ὁ ποῖος ἄλλος νὰ παιχτοῦν μὲ πολλὰ ὄργανα, θὰ γινόταν μεγάλη κλασικὰ κομμάτια. Μὲ ρώτησαν γιὰ τὴς μου-σικῆς πού ἔχουν βυζαντινὸ χαρακτή-ρα πῶς βρέθηκαν στὴν Ἡπειρο. Τοὺς ἀπάντησα, χωρὶς νὰ εἶμαι καὶ σίγουρος γι' αὐτὸ, μὲ ὅσα ἄκουσα ἀπὸ πολὺ γέροντες. Αὐτὲς τὶς μουσι-κῆς τὶς εἶχε βγάλει κάποιος Φάκας ἀ-πὸ τὴν Βελποῖστα (Κληματαῖα) πού τὸν εἶχεν ὁ Ἀλῆ - Πασὰς στὸ Σερράι γιὰ νὰ τὸν γλεντάει, ἐπειδὴ ἦταν τὸ πρῶτο βιολὶ στὴν Ἡπειρο.

Θάμωσαν λοιπὸν ὅλοι τὰ ὠραία αὐτὰ κομμάτια. Αὐτὰ εἶναι τὰ Ζα-γορίσια τραγοῦδια πού ἀφῆσαν σὲ μὰς, οἱ γερνότεροι λαλιτάδες ἀλλὰ καὶ χοροὶ πού μὰς τοὺς ἀφῆσαν πα-λαιοὶ χορευτὲς καὶ χορευτρίες. Θὰ προσπαθήσουμε νὰ τὰ κρατήσουμε ἀγνὰ καὶ ἀνόθευτα.

Πρέπει νὰ καταλάβουμε ὅλοι μας, ὅτι ἔχουμε καθήκον ὁ καθένας μας χωριστὰ νὰ τὰ διασώσει μὲ τὸν τρό-πο του, ὅσο μπορεῖ πιὸ σωστά, γιὰ νὰ τὰ παραδώσουμε στὴς νεώτερες γενεές.

ἔφυγαν ἀπὸ τὴν Τσέρνιτσα ἐφτά οἰ-κογένειες καὶ ἦρθαν νὰ ἐφύσαν τὸ χωριὸ Κουκουλί, σύμφωνα μὲ τὴ θεϊκὴ θέληση. Πάνω στὸν ὕψος τοῦ τοῦ τῆς βατιάς ἔκαναν ἐκκληροῦλα καὶ τὴν ἀφῆρσαν στὴ μνήμη τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς. Καὶ σήμερον ὑπάρ-χει στὴ θέση αὐτὴ τὸ παρεκκλησιάκι τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, τὸ γνωστὸ μὲ τὸ γενικὸ ὄνομα «Παναΐα». Σ' αὐτὸ ἐκκλησιάζονται ἐπίσημα καὶ ἑορτα-στικὰ οἱ κάτοικοι τοῦ χωριοῦ καὶ οἱ ξένοι τὴν Παρασκευὴ τῆς Διακαινη-σίμου, ὁπότε καὶ πανηγυρίζει τὸ χω-ριό. Τώρα ποιά ἀπὸ τὴς παραπάνω δυὸ παραδόσεις πλησιάζει περισσό-τερο πρὸς τὴν πραγματικότητα, νο-μίζω πῶς δὲν εἶχε τὴ θέση του νὰ ἐξεταστέι ἐδῶ. Καὶ οἱ δυὸ μὰς δι-κουν κάποια στοιχεῖα γιὰ τὴ συνοί-κησιν τοῦ χωριοῦ καὶ τὴ θαυματουργὴ του σύνδεση μὲ τὴν εἰκόνα τῆς Παναγίας καὶ τὸ φάσμα τῆς ἐκκλη-ροῦλας τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς καὶ τὴν καθιέρωσιν τοῦ πανηγυριοῦ ἀπὸ τὰ παλιὰ τὰ χρόνια. Τὰ παραπάνω στοιχεῖα ὁμῶς μὰς κάνουν γνωστὸ,

ΕΚΦΡΑΣΗ ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΩΝ

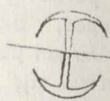
Ἡ «ΕΝΩΣΗ ΤΩΝ ΖΑΓΟΡΙΣΙΩΝ» Ἀθηνῶν ἐστὲλε πρὸς τὸ Πολυμέλει Συμβούλιο τοῦ Ριζαρίου ἰδρυ-τος τὴν παρακάτω ἐπιστολή:

Ἀπὸ τίνος χρόνου, μέρος τῆς κινήσεως προσωπίας τῶν ἀειμνήτων ἀδελφῶν Ριζάρη, πού ἠγάπησαν τὴν ζωὴ εἰς τὴν ξένην πρὸς δημο-γίαν πῆς, χάριν εὐγενῶν σκοπῶν τῆς Πατρίδος μας, μεγαλῶς ἐκινδύνευ-σεν ἀπὸ τὴν θάλασσά μας πρὸς τὴν ἀντιπαράστασιν ἀτυχῶς παρεμβάσαντων τῆς ταύτης τῆς πολιτείας, ἥτις ἐτε-λεῖα συμπεράσματος, ἐξημέρωσε ὁ κονομικὸς τὴν Σχολὴν λῆαν ἀξί-α καὶ ἀπέτρεψε τὴν σκέψιν σας, πρὸς ὑλοποίηση τῶν ἀρχικῶν σας σκο-πῶν καὶ ἀποφάσεων.

Ἦδη οἱ πολὺμυθοι ἄνθρωποι πρὸς δάσους τῶν παρεχόμε-των ἐπ' ἀνταλλάγματι οἰκοπέδων τῶν Ριζάρη Σχολῆς, ὡς ἰονίου καὶ Φαλήρου ἐδοκιμάσαν, δι' ὅ καὶ αἰσθανόμεθα τὴν ἀνάγκη νὰ ἐκφρα-σωμεν τὰς εὐχαριστίας ὅλων τῶν μελῶν τῆς Ἐνώσεως πρὸς τὸ Συ-βούλιόν σας, τὸ ὁποῖον καὶ εὐχε-ρῶς συγχαίρει τὸ Διοικητικὸν τοιοῦτο.

Ἄς ἐπιζητήσωμεν ὅτι: εἰς τὸ μέλλον θὰ παύσουν ἀναφυόμενα παρόμοι-ων ἀνωτέρω ζητήματα, πρὸς ἐμ-ρὴ διατήρησιν καὶ ἐπὶ περαιτέρω ἐξιοποίησιν τῶν περιουσιακῶν τῆς Σ. στοιχείων, μὲ τὴν εὐχερὴ πάν-τε ἐν ἀγαθῇ συνεργασίᾳ καὶ ἀπο-νὰ ἐπιζητήσωμεν τὴν πραγματοποίη-σιν.

Μετὰ πάσης τιμῆς
Ὁ Πρόεδρος
ΚΛΕΟΒΟΥΛΟΣ ΒΛΑΔΙΚΑΣ
Ὁ Γεν. Γραμματεὺς
ΑΓΓΕΛΟΣ ΔΑΛΑΓΓΕΛΗΣ

ΓΕΦΥΡΙ ΣΤΟ ΒΟΪΔΟΜΑΤΙ

Ὅταν χιόνιζε, τὸ μικρὸ τζάκι τοῦ φεγγίτη σκεπάζον-ταν ἀπὸ τὸ χιόνι καὶ ἡ σκοτεινὰ ἀπλώνονταν σ' ὅλο τὸ δω-μάτιο. Μοιχὰ σάν λαμπάδιαζε κανένα ξύλο στὸ τζάκι καὶ ἀνάδινε ἡ φλόγα του κάποιες ἀναλαμπές καὶ σχεδίαζαν στοὺς γύρω τοίχους παράξενες φιγούρες, τότε ἀνοίγε-τὰ μάτια του στὸ φῶς καὶ θουτιώταν καὶ πάλι στὸ σκοτάδι.

Ἐδῶ στὸ σπίτι θρίσκονταν ἕνα μεγάλο μπάσι μὲ μεγά-λες σκοῦρες μαξιλάρες στὴν κορφή, πού μπορούσαν νὰ θω-λάβουν τρεῖς - τέσσερις ἀνθρώπους γιὰ νὰ κοιμηθοῦν. Ἀ-πέναντι ἀπὸ τὸ μπάσι ἦταν τ' ἀμπάρια μὲ δυὸ μάτια γιὰ τ' ἀλεῦρι, πού ἔπιαναν ὅλη τὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ δω-ματίου.

Τὸ «σπίτι» χωρίζονταν ἀπὸ τὸ στενὸ διάδρομο μὲ δρύ-ινες πλατιὲς σανίδες, μαυρισμένες ἀπὸ τὸ μέσα μέρος τοῦ δωματίου ἀπὸ τὸν καπνὸ τοῦ τζακιῦ, πού φλόμωνε ὅλο τὸ σπίτι, ὅταν φυσούσε δυνατὸς νοτιάς ἀπὸ τὸ Πονεῖσι.

Ἀπὸ τὸ διάδρομο μπορούσε νὰ κατεβεῖς τέσσερα - πέντε σκαλοπατῖα καὶ νὰ βρεθεῖς σ' ἕνα μεγάλο ὑπόγειο, πού ἐδῶ φυλάγονταν τὰ γεννήματα τοῦ σπιτιοῦ, τὰ κρε-μύδια, οἱ πατάτες καὶ ἡ μπουτῖνα μὲ τὸ τυρὶ καὶ ἡ στάμνα μὲ τὴ γκίτζα.

Κώστας Π. Κουκουλῆς

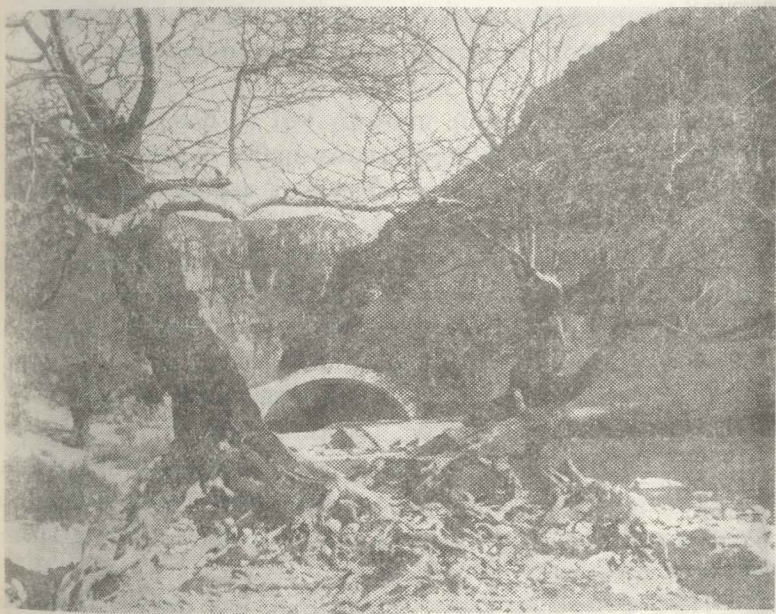
Ο ΓΑΜΟΣ ΤΗΣ ΜΑΚΟΝΙΚΟΛΑΙΝΑΣ

Ὅλο τὸ χειμῶνα ἡ Μακονικόλαινα τὸ πέρναγε κοντὰ στὸ τζάκι, πού ἔκαιγε υχτόημερα στὸ «σπίτι», γιὰ καθῶς ἦταν καὶ ἀνήμερη τὸν περισσότερο καιρὸ, ἀπὸ κείνη τὴν καταραμένη φλουέντζα, πού δὲν ἔλεγε νὰ τὴν ἀφήσει ὡς τὴν ἀνοιξή.

Ἐδῶ στὸ «σπίτι» ἔβραζε τὰ διάφορα μαντζούνια τῆς, πού τὰ ἔφερε ἀπὸ τὶς παλιές καὶ ἔπινε τὸ πικρὸ ζουμί ἀπὸ τὸ σφακίδι, πού μάζευε τὶς φούντες τοῦ τὴν ἀνοιξή καὶ τὰ κόκκινα κεδρομπόμπουλα τὸ καλοκαίρι καὶ φλόμωνε ὅλο τὸ σπίτι ἀπὸ τὴ θορία μυρουδιά τους.

Πότε - πότε, θυμόταν καὶ τὰ ὀζιάνθια καὶ τὰ λιπά-νια, ὅταν τὴ ζόριζεν ὁ θῆκας γιὰ ν' ἀπαλύνει τὸ λαιμὸ τῆς. Μ' ὅλα τὰ ὅμως τὰ γιοτροσόφια ἡ Μακονικόλαινα δὲν ἔβρισκε καὶ μεγάλη γιαιτρία, καὶ σάν ξεμύταγε λίγο πρὸς ἔξω ἀπὸ τὸ σπίτι, γιὰ κανὰ ξύλο στὴν αὐλὴ, ἄκουε τὸν ἑρρόθηκα κάθε τόσο, γκούχ - γκούχ.

Σπίτι, ἔλεγαν στὸ Σουρέϊκο, τὸ δωμάτιο πού θρίσκον-ταν τρία σκαλιά πιὸ κάτω ἀπὸ τὴν αὐλὴ καὶ τὸ φώτιζεν ἕνας μικρὸς φεγγίτης πού ἦταν στὴ σκεπή, ἀνάμεσα στὶς πλατέες. Τὸ δάπεδό του ἦταν ἀλειμμένο μὲ χῶμα, ὅπως καὶ μερικά ἄλλα πολὺ παλιὰ σπιτία τοῦ χωριοῦ. Ἦταν, σὰ νὰ λέει, τὸ δωμάτιο αὐτὸ, ἡ ἐστία τῶν ἀρχαίων προγόνων μας, πού ἔμεινε ἡ οἰκογένεια.

ΓΕΦΥΡΙ ΣΤΟ ΒΟΪΔΟΜΑΤΙ

Ὅταν χιόνιζε, τὸ μικρὸ τζάκι τοῦ φεγγίτη σκεπάζον-ταν ἀπὸ τὸ χιόνι καὶ ἡ σκοτεινὰ ἀπλώνονταν σ' ὅλο τὸ δω-μάτιο. Μοιχὰ σάν λαμπάδιαζε κανένα ξύλο στὸ τζάκι καὶ ἀνάδινε ἡ φλόγα του κάποιες ἀναλαμπές καὶ σχεδίαζαν στοὺς γύρω τοίχους παράξενες φιγούρες, τότε ἀνοίγε-τὰ μάτια του στὸ φῶς καὶ θουτιώταν καὶ πάλι στὸ σκοτάδι.

Ἐδῶ στὸ σπίτι θρίσκονταν ἕνα μεγάλο μπάσι μὲ μεγά-λες σκοῦρες μαξιλάρες στὴν κορφή, πού μπορούσαν νὰ θω-λάβουν τρεῖς - τέσσερις ἀνθρώπους γιὰ νὰ κοιμηθοῦν. Ἀ-πέναντι ἀπὸ τὸ μπάσι ἦταν τ' ἀμπάρια μὲ δυὸ μάτια γιὰ τ' ἀλεῦρι, πού ἔπιαναν ὅλη τὴν ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ δω-ματίου.

Τὸ «σπίτι» χωρίζονταν ἀπὸ τὸ στενὸ διάδρομο μὲ δρύ-ινες πλατιὲς σανίδες, μαυρισμένες ἀπὸ τὸ μέσα μέρος τοῦ δωματίου ἀπὸ τὸν καπνὸ τοῦ τζακιῦ, πού φλόμωνε ὅλο τὸ σπίτι, ὅταν φυσούσε δυνατὸς νοτιάς ἀπὸ τὸ Πονεῖσι.

Ἀπὸ τὸ διάδρομο μπορούσε νὰ κατεβεῖς τέσσερα - πέντε σκαλοπατῖα καὶ νὰ βρεθεῖς σ' ἕνα μεγάλο ὑπόγειο, πού ἐδῶ φυλάγονταν τὰ γεννήματα τοῦ σπιτιοῦ, τὰ κρε-μύδια, οἱ πατάτες καὶ ἡ μπουτῖνα μὲ τὸ τυρὶ καὶ ἡ στάμνα μὲ τὴ γκίτζα.

Στὸ διάδρομο, δεξιὰ ἀπὸ τὴν εἴσοδο, θρίσκονταν μιά μικρὴ σκάλα πού σ' ἀνέβαζε σ' ἕνα μεγάλο δωμάτιο πού ἔπιανε ὅλο τὸ ὑπόγειο. Στὴν πλευρὰ, πού ἔβλεπε πρὸς τὴν αὐλὴ, ἀπέναντι ἀπὸ τὴν ὀξώπορτα τῆς αὐλόπορτας ὑπῆρ-χαν δυὸ μικρὰ παράθυρα χωρὶς τζάμια πού κλείναν, γιὰ νὰ μὴ μπαίνει τὸ κρύο, μὲ θορία ξύλινα κανάτια. Τὰ πα-ράθυρα δὲν εἶχαν σιδεριές, ἀλλὰ δύο ξύλα σὲ σχῆμα τὰφ κεφαλαίου πού στηρίζονταν στὴν κάσα τῶν παραθυριῶν σὲ τρία σημεία.

Σὲ τοιοῦτο δωμάτιο θρίσκονταν οἱ καρσέλες μὲ τὰ σκουτικά, τὰ σαῖσματα καὶ οἱ θελέντζες, οἱ τέντες γιὰ τ' ἀλώνισμα καὶ τ' ἄλλα σύνεργα, τὰ λανάρια καὶ τὰ καντά-ρια καὶ ὅλα τὰ σίφερα τοῦ σπιτιοῦ. Αὐτὸ ἦταν ὅλο καὶ ὅλο τὸ Σουρέϊκο τὸ σπίτι πού εἴπαμε, μὲ τὶς καλύβες ὀξω στὴν

ΤΟΥ ΓΙΑΝΝΗ ΣΑΡΑΛΗ

αὐλὴ καὶ μ' ἕνα τόσο δα τοπάκο γιὰ μαγειριὸ δίπλα στὴν ἔμπαση τοῦ σπιτιοῦ, πού ἦταν ὁ φούρνος καὶ ἡ γωνιά γιὰ τὸ γάστρο. Ἦταν ἀπὸ τὰ πιὸ παλιὰ σπιτία τοῦ χωριοῦ, ὅπως καὶ τὸ Παρεῖκο.

Ἐδῶ, στὸν Ἀῖ Θανάση, καθὼς φαίνεται, ρίζωσαν οἱ πρῶτοι κάτοικοι καὶ ἀπλώθηκαν ἀργότερα στοὺς ἄλλους μαχαλάδες καὶ μεγάλωσε τὸ χωριό.

Ὁ νοντὰς μὲ τὴν ἐξωτερικὴ πέτρινη σκάλα καὶ τὸ ὑπό-γειο κάτω, χτίστηκαν πολὺ πιὸ ὕστερα. Ἐδῶ δέχονταν στὶς γιορτές καὶ τὸν φύλαγαν γιὰ κανένα μουσαφίρη καὶ γιὰ νὰ κοιμᾶται ὁ παπποῦς ὁ Κώστας, μακριὰ ἀπὸ τὶς φωνές καὶ τὰ παιχνίδια τῶν παιδιῶν. Καὶ σάμπως ἦταν καὶ λίγα! Ὁ Κώστας, ἡ Σούλα, ὁ Τόλης, ἡ Σοφία καὶ ὁ Λίας, κοπανέλι στὴ σαρμαντιά. Ὅλο τοιοῦτο τὸ τοσοῦμο γυρόφερνε στὸ σπίτι καὶ χοροπήδαγαν, τὰ μικρότερα ἀπὸ αὐτὸ, στὸ μπά-σι μὲ κακαριστὰ γέλια καὶ φωνές τοὺς χειμωνιάτικους μῆ-νες κοντὰ στὴ γιαιτρία τοῦς τῆς Νικέλαινας, καρτερώντας τὴν ἀνοιξή γιὰ νὰ ἔγουν ὀπὸ τοῦτῃ τῇ θεοσκοτεινῇ κάμαρα.

Ὅταν ὁμως φούντανε ἡ σκαμιά καὶ νύκτονταν τὴν κα-ταπράσινη φρεσάδι τῆς, τότε ξεσκάριζαν καὶ ἀκολουθοῦσαν τὴ Μακονικόλαινα σάν κλωσσόπουλα γύρω ἀπὸ τὸ φουστά-νι τῆς καὶ γέμιζεν ἡ μεγάλη αὐλὴ ἀπὸ χαρούμενες φωνές καὶ κυνηγιὰ.

Στὴ Σουρέϊκη τοῦτῃ αὐλὴ ἐρχόμαστε καὶ παίζαμε κ-ὄλα τὰ γειτοῖπούλα, ὅταν σκόλαγε τὸ σχολεῖο καὶ σάν κουραζόμασταν ἀπὸ τὸ κυνηγιὸ καὶ τὰ παιχνίδια μαζε-ύμασταν γύρω ἀπὸ τὴ Μακονικόλαινα καὶ κάναμε χάρι μὲ τὶς κουβέντες καὶ τὶς ὀρμήνιες τῆς.

Ἐκείνη μπαίνοντανε κάθε τόσο στὸ μικρὸ μαγειριο, κοίταζε τὸ τσουκάκι πού ἔβραζε στὴ φωτιά καὶ ὕστερα καὶ θοιγαν στὸ κατῶφλι τοῦ σπιτιοῦ ἢ στὸ χαμηλὸ σκαμιάκι, πού κουβαλοῦσε πάντα κοντὰ τῆς μὲ κάποια δουλειὰ σὲ ἀσταμάτητα χέρια τῆς.

Βοήθαε ὅσο μπορούσε καὶ αὐτὴ μ' ὅλα τὰ γεράματα. Τὶ νὰ σοῦ κάνει καὶ ἡ νύφη τῆς ἡ Δημήτριά μὲ τόσα παιδιά, καὶ ἡ γιὰ ἀνταδέρφη τῆς ἡ Τσιθὴ.

Σάν τὴ βλέπαμε ἐκεῖ καθισμένη μαζεύομαστε καὶ ἐμεῖς τὰ παιδιά γύρω τῆς καὶ τῆς πιάναμε τὴν ἀνάσα τῆς, κα-θὼς ἔλεγε, μὲ τὰ πειράγματα καὶ τὰ γέλια μας, σπρώχνον-τας τὸ ἕνα τ' ἄλλο, ποῖο ἀπ' ὅλα νὰ καθίσει κοντὰ στὴ γιὰ. Ἐκείνη δὲ νοιάζονταν ἀπὸ τὴ φασαρία πού κάναμε καὶ πότε - πότε, σάν τὴ ζορίζαμε πολὺ, τὴν ἀκούγαμε νὰ λέει:

— «Κάστετε καλά, μωρὲ δαίμονες!»
Οἱ δαίμονες ὁμως γιὰ νὰ καθίσουν καλὰ ζητοῦσαν σάν ἀντάλλαγμα ἀπὸ τὴ Μακονικόλαινα, ὅλα πονηριά, νὰ τοὺς ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗ ΣΕΛ. 8

Ο ΓΑΜΟΣ ΤΗΣ ΜΑΚΟΝΙΚΟΛΑΙΝΑΣ

Πεῖ πῶς παντρεύτηκε, μιά ἱστορία πού τὴν εἶχαν ἀκούσει κι ἄλλη φορά ἀπὸ τὸ στόμα τῆς τῶ μεγαλότερα παιδιὰ. Ἐκεῖνη, ἂν καὶ ἦταν ὀλιγομίλητη καὶ δὲν τῆς ἄρεσαν οἱ πολλὲς κουβέντες, τούτη ἡ ἱστορία τῆς παντριάς τῆς ὅλο καὶ γύριζε στὸ μυαλό τῆς καὶ δὲν ἤθελε καὶ πολλὰ παρακάλια γιὰ νὰ τὴν ξαναπεῖ, ὅταν θρῖσκονταν στὶς καλὲς τῆς. Λές καὶ μὲ τὴ διήγηση τῆς ἱστορίας αὐτῆς ἤθελε νὰ ξαναζήσει μιὰ πολὺ μακρινὴ ἐποχὴ ξεχασμένη. Καὶ σὰν ἀκούει τὰ παιδιὰ νὰ τῆς λένε — ἔλα Μάκο πὲς μᾶς πῶς παντρεύτηκες, ἀρχίζει νὰ λέει, ἀφήνοντας γιὰ λίγο στὴν πόδι τῆς, τὴ μάλλινη κάλσα πού ἔπλεκε, ἐνῶ μιὰ ὑπόνοια χαμόγελο πλανώταν στὸ γερασμένο πρόσωπό τῆς σὰν ἀχτίδα χλομὴ κάποιου ἀλλοτινοῦ κόσμου.

— Κεῖνα τὰ χρόνια, πού λέτε, παιδιὰ, ὁ κόσμος παντρεύονταν μικρός, ὅχι ὅπως τώρα, γιατί φοβόνταν τὸν Τοῦρκο, πού ἔπαιρνε τὰ παιδιὰ στὸ στρατό καὶ τὰ ἔκανε γιανίτσαρους. Τὰ παντρεμένα δὲν τὰ ἔπαιρνε.

— Ὑστερ... τὰ παιδιὰ, μόλις σκολιόγανε τὸ σχολεῖο ἔφευγαν γιὰ τὰ ξένα κι ἡ παντριά, ὅπως καὶ νὰ πεις, τ' ἀνάγκιζε νὰ θυμούνται περισσότερο τὸ χωριὸ καὶ τὸ σπιτί τους καὶ δὲν ξελογιάζονταν στὴν πικρὴ ξενιτιά.

Εἰμουν δὲν εἰμουν ἔντεκα χρονῶν, — συνέχισεν ἡ Μακονικόλαινα, — ὅταν μιὰ μέρα ἡ μάνα μου, ἐκεῖ πού καθόμασταν στὴν αὐλὴ μου λέει:

— Ξέρεις; Δώσαμε λόγο καὶ θὰ σὲ παντρεύουμε μὲ τὸ Νικόλα τοῦ Σουρά στὴν Ἀρτσίστα!.

— Μόλις τ' ἀκούσα μ' ἔπιασε ἕνα παράπονο καὶ βούρκωσαν τὰ μάτια μου. Ποτὲ δὲν εἶχα δεῖ τὸ παιδί, οὔτε εἶχα ἀκούσει τ' ὄνομά του ἀπὸ ξενόχωρο καθὼς ἦταν. Δὲν πάω — εἶπα — στὴ μάνα μου στὴν Ἀρτσίστα, δὲ θέλω νὰ παντρευτῶ. Δὲν τὴν ἤθελα τὴν ἔρμη τὴν παντριά, ἂν καὶ στὸ μυαλό μου δὲ μπορούσα νὰ ξεδιαλύνω τί γίνονταν μὲ τὸ γάμο. Ἐβλεπα, πῶς ὅταν κανένα κορίτσι παντεύονταν σὲ ξενόχωρο, ἔκλαιγε τὴν ὥρα πού ἀφήνε τὸ χωριὸ καὶ τὸ σπιτί του. Κι ἀκόμα, εἶχα ἀκούσει καθὼς κουβέντιαζαν οἱ μεγάλες γυναῖκες, νὰ λένε, πῶς ἡ κοπέλα τοῦ δεῖνα δὲν τὸ τρώει μὲ τὴν πεθερὰ τῆς καὶ κακοπερνάει.

Ἔτσι, ἔπλαθα μὲ τὴ φαντασίᾳ μου τὶς πεθερὲς σὰν γριὲς στρίγλες καὶ καλομοδόντες, νὰ θασανίζουν τὶς μικρὲς υφάδες.

— Εἶναι καλὸ παιδί ὁ Νικόλας — εἶπε ἡ μάνα μου — προσπαθώντας νὰ μοῦ μαλακώσει τὴν ἄρνηση, καὶ τὸ σπιτί πού θὰ πᾶς καλὸ κι ἐχούμενο. Τὸ παιδί ἄμα παντρευτεῖ θὰ πάει στὰ ξένα καὶ θὰ καζαντῆσει. Νὰ δεῖς τότε, τί πραγματίες θὰ σοῦ φέρε. Ὑστερ, ἡ Ἀρτσίστα εἶναι πολὺ κοντά. Δυὸ δρασκειλιές κι ἑφτασες. Νὰ φωνάξεις ἀπὸ Βετσικό ἀκούγεται.

Μ' ὅλα τούτα τὰ ταξίματα προσπαθοῦσε ἡ μάνα μου νὰ μὲ ξεγελάσει, ὅπως γίνεται μὲ τὰ παιδιὰ, σὰν ἔβλεπε πῶς δὲν μπορούσε νὰ διώξει τὴ λαχτάρα πού εἶχε φωλιάσει μέσα μου καὶ μοῦ τριβέλιζε σὰ σαράκι τὴν καρδιά μου ἀπὸ τὴ στιγμή πού εἶχα ἀκούσει τὸ μαντάτο.

Ἀφῆσα τὴ μάνα μου δέξω στὴν αὐλὴ κι ἔτρεξα μέσα στὸ μαντζάτο κι ἔπιασα πάνω στὸ μπᾶσι κι ἄρχισε νὰ κλαίω ἀπαρηγόρητα.

Σὲ λίγο ἦρθε κι ἡ μάνα μου κι ἄρχισε νὰ μὲ καλοπιάνει.

— Ἐλα, μὴ κλαῖς. Γιὰ δὲς τί θὰ σοῦ δώκω!

Ἀνοῖξε τὴν καρτέλα καὶ πῆρε ἕνα κομμάτι σμπέκι καὶ λίγες κόχτες καὶ τὶς ἀφῆσε ἐκεῖ δίπλα μου στὸ μπᾶσι.

— Σήκω, μάτια μου, εἶναι ντροπὴ νὰ κλαῖς γκοτζάμ κοπέλα.

Ἀπὸ ὁδομάδα θὰ πάει ὁ πατέρας σου στὰ Γιάννινα νὰ σοῦ φωνίσει χίλια καλά. Κρεβατοστρώσι, τελιτένια τσαρούχια, κουρδέλια, μαντήλια Ροδοσιανὰ ἀπὸ τὸ Νούσια κι

ἕνα σωρὸ ἀρμάτις καὶ φουστάνια. Τὴν παράλλη Κυριακή θάρρουν οἱ συμπεθέροι καὶ θὰ γίνουν οἱ ἀρραβῶνες.

Σὰν ἀκούσα ὅλα τούτα πού μολόγαν ἡ μάνα μου στεκα σὰ χαμένη καὶ συλλογιζόμουνά τώρα, ὅχι τίς προμάτιες πού θὰ φερνε ὁ πατέρας ἀπὸ τὰ Γιάννινα ἀλλὰ τὴν παράλλη Κυριακὴ πού θὰ γίνονταν οἱ ἀρραβῶνες καὶ θὰ ἔρχονταν οἱ συμπεθέροι! Πῶς πέρασαν ὅλες οἱ μέρες τὴν Κυριακὴ πού ἔγιναν οἱ ἀρραβῶνες πού θρῖσκονται. Εἰμουνα στὸ φαρμάκι οὔτε ἤξερα πού θρῖσκονται.

— Πὲς μᾶς, Μάκο, πῶς ἔγιναν οἱ ἀρραβῶνες; ρώτησε ἕνα παιδί ἀπὸ τὰ πιὸ μεγάλα πού μὲ τὸ ζόρι κρατοῦσε τὰ γέλια του.

— Οὔτε θυμάμαι, γιόκα μου. Ποῦ εἶχα μάτια νὰ κοιτῶ καὶ τοῦ νὰ θυμηθῶ!

Μὰ σὰν πέρασαν οἱ ἀρραβῶνες δὲν ἄργησε νὰ ῥθεῖ ἡ μέρα τοῦ γάμου, μέσα σὲ μιὰ ἀναταραχὴ καὶ καλοπαισιματὰ ἀπὸ τὴ μάνα μου, πού δὲν ἔβρισκε λόγια γιὰ νὰ μὴ παινέσει τὸ γαμπρὸ καὶ νὰ μὲ ὀρμηγεῖ πῶς νὰ φέρομαι στὰ πεθερικά μου σὰν θὰ γινόταν ὁ γάμος κι ἄλλα τέτοια μὲ κάποιον φόβο πού ἔκρυβε μέσα τῆς, μὴ καὶ τὴν ὥρα πού θὰ ῥχῶταν τὸ ψῆκι, ἐγὼ θ' ἀρέντεθα κατὰ τὸ Σιόποτο, ἂντε ὕστερα νὰ μὲ θροῦν.

Αὐτὸ τὸ σκεφτόμουνα στ' ἀλήθεια χωρὶς νὰ τὸ λέω, κάθε φορά πού μοῦ μίλαγεν ἡ μάνα μου γιὰ τὸ γάμο, ἀλλὰ φοβόμουν καὶ πάλι τὸν πατέρα μου καὶ τὸν κόσμο ἐπὶ ἄφῆνα τὸ γαμπρὸ σὰν τὴν Σούλτου μὲ τὴν ὀκνὰ, πού λείει κι ἡ παροιμία καὶ θὰ γινάμουν μόλογο στὰ πεθερικά μου σὰν τὴ Σούλτου πού τὴν ἀφῆσε ὁ γαμπρὸς νὰ καρτερεῖ στολισμένη νύφη!

Ἔτσι, μὲ πῆρεν ἡ ντροπὴ καὶ μὲ ὅλο τὸ φαρμάκι πού στάλαζε στὴν καρδιά μου, σὰν ἦρθε ἡ μέρα τοῦ γάμου, κἀθίσα νὰ μὲ στολίσουν νύφη καὶ περιμένα τὸ συμπεθερὸ ἀπ' τὴν Ἀρτσίστα.

Σὰν ἦρθαν, μετὰ τὶς συνηθισμένες εὐχὲς καὶ τὰ κερύματα ξεκίνησε τὸ ψῆκι τραγουδώντας:

Γιὰ ἰδέστε τὸν τὸν σταυραστὸ
μὲ τὴν τρυγάννα στὸ πλεῦρό
γιὰ ἰδέστε τὸν πῶς περπατεῖ
σὰν ἄγγελος μὲ τὸ σπαθί.

Ἐγὼ καθάλα στ' ἄλογο πού τὸ εἶχαν στολίσαι μ' ἐν πλουμιστὸ κίλιμι ἀκούγα τὰ τραγούδια σὰν σὲ ὄνειρο καὶ ἐνιωθα μιὰ ζάλη κι ἕνα κόμπο ν' ἀνεβαίνει καὶ νὰ μὲ πῆγει στὸ λαμπό!

Πῶς φτάσαμε στὴν Ἀρτσίστα, στὸ σπιτί τοῦ γαμπροῦ κι ὕστερα στὴν ἐκκλησίᾳ, πού γίνηκεν ἡ στέψη, οὔτε κι ἐγὼ ξέρω. Ὅλο στριβογύριζαν κι ἀναδεύονταν στὸ μυαλό μου καὶ θρῖσκονταν σὰν σ' ἕνα κακὸ ὄνειρο.

Μετὰ τὴ στέψη, σὰν γυρίσαμε στὸ σπιτί μετὰ τὰ κερύματα καὶ τὶς εὐχὲς, ἀρχισε ὁ χορὸς καὶ τὰ βιολιά τρανοῦσαν τὴ γειτονιά κι ἀχολογοῦσαν ἡ Μπάτσα ἀπὸ τὸ κλαρίνο δὲν ξέρω κι ἐγὼ πῶς θρῖσκα μέσα στὸ σπιτί μὲ τὶς φλογὶ τριες κι ἐκεῖ στὴ φαεινὰ καὶ τὸ σαμαντὰ πού κάνουν τὰ ὄργανα καὶ τὰ τραγούδια, κατέβηκα τρεχάτη τὰ σκαλὰ καὶ μπήκα στὸ κατῶι χωρὶς νὰ μὲ καταλάβουν. Ἐκεῖ, στὸ μισοσκόταδο καθὼς ἔφερα γύρω τὰ μάτια μου φοβισμένη θλέπω δίπλα μου μιὰ μεγάλη μπουτίνα ἀδειανή. Μπῆκα μέσα θιαστικά καὶ μούλωξα. Ὁ ἀπὸνχος ἀπὸ τὰ τραγούδια ἔφτανε ἴσαμε κεῖ καὶ μοῦ ἔφερνε ὕπνο στὰ μάτια. Δὲ πέρασε ὁμις πολλὴ ὥρα, ὅταν ἀκούσα μιὰ ἀσυνήθιστη ὁχλοβοὴ νὰ γίνεταν στὴν αὐλὴ πού μοῦ ἔδωξε τὸν ὕπνο. Τὰ ὄργανα εἶχαν σταματήσει καὶ μέσα σὲ τούτη τὴν ἀπότομη ἡσυχία ἀκούω νὰ φτάνει ὡς τὸ κατῶι ὅλο τρυμνὰ κάποια φωνή: Ἡ νύφη, ἡ νύφη, ἔφυγε!

Μούλωξα ὅσο πιὸ πολὺ μπορούσα μέσα στὴν μπουτίνα. Ὁξω στὴν αὐλὴ ἀκούα τὴν ἀναταραχὴ καὶ ξεδιάλυνα

φωνὴ τῆς μάνας μου νὰ λέει:

— Τρεχάτε, μωρὲ, κατὰ τὴν Καραγιάννη, πάει ἡ ἀνέφταση γιὰ τὸ Βετσικό!

Τρεχάτε νὰ τὴν προφτάκουμε! Πωπὼ κακὸ πού μὲ θρῖσκα!

Στὰ λόγια αὐτὰ τῆς Μακονικόλαινας τὰ παιδιὰ ξεκαρδίστηκαν στὰ γέλια κι ἄρχισαν νὰ τὴ ρωτοῦνε γεμάτα περιέργεια.

— Πὲς μᾶς, Μάκο, πῶς σὲ θρῖσκαν ὕστερα στὴ μπουτίνα; Πόσο ἔκατσε ἐκεῖ μέσα;

— Ξέρω κι ἐγὼ πόση ὥρα. Ἡ καρδιά μου ἔτρεμε ἀπὸ τὸ φόβο σὰν τοῦ πουλιοῦ, ὅταν ἀκούσα νὰ μπαίνουν μέσα στὸ κατῶι δυὸ τρεῖς γυναῖκες καὶ νὰ ψάχνουν!

— Κοιτάχτε, μωρὲ, μὴν εἶναι ἐδῶ μέσα κρυμμένη; Ποῦ θὰ πῆγε, νύχτα γιὰ τὸ Βετσικό, παιδί πράμα. Φέρτε μιὰ χειρολάμπα, πῶς νὰ ἰδοῦμε στὰ σκοτάδια;

Σὲ λίγο γύρισαν μ' ἀναμμένα δαδιά καὶ φωτίστηκε μὲ μιὰς ὅλο τὸ κατῶι.

Ἐγὼ ἀπὸ τὸ φόβο μου συμμαζεῦτηκα ὅσο πιὸ πολὺ μπορούσα μέσα στὴ μπουτίνα κι ἡ καρδιά μου χτύπαε σὰν συλλογιζόμουνα τὸ δαρμό πού μὲ περιέμενε γιὰ τὴν ἀναστάση πού εἶχα φέρει στὸ γάμο.

Οἱ γυναῖκες ἀρχισαν νὰ γυροφέρνουν μέσα στὸ κατῶι καὶ νὰ ψάχνουν στὶς γωνιὲς καὶ πίσω ἀπὸ τὰ θαγένια κι ἀκούα τὴ μάνα μου κάθε τόσο νὰ λέει καθὼς γύριζε μαζί μὲ τὶς ἄλλες γυναῖκες.

— Ποῦ πῆγε ἡ ἀνέφταση; Ἀνάφανη γίνηκε;

Κάποια στιγμὴ μιὰ ἀπὸ τὶς τρεῖς γυναῖκες σταμάτησε μπροστὰ στὴ μπουτίνα μ' ἀναμμένα τὰ δαδιά κι ἔσκυψε ἀπὸ πάνω μου!

Τὰ γόνάτα μου κόπηκαν κι ἕνα σύγκρου ἐνιωθα νὰ περπατάει ὅλο τὸ κορμί μου.

— Νά τὴν! Ἐδῶ εἶναι! — φώναξε ἡ γυναῖκα πού στέκονταν μπροστὰ μου σὰν τὸν ἀρχάγγελο καθὼς κρατοῦσε τ' ἀναμμένα δαδιά πού θάμπωναν τὰ μάτια μου!

Ἔτρεξαν ὅλες οἱ γυναῖκες καὶ στάθηκαν γύρω ἀπὸ τὴ μπουτίνα.

Ἡ καρδιά μου σταμάτησε καὶ κεῖ πού καρτεροῦσα φοβέρες καὶ φωνὲς εἶδα τὴ μάνα μου νὰ στέκεται μπροστὰ μου καὶ νὰ μοῦ λέει πονετικά.

— Ἐδῶ εἶσαι, μάτια μου, γιατί κρύφτηκες; Ἐθγα νὰ πάμε δέξω στὴν αὐλὴ νὰ δεῖς τὸ χορὸ.

Μ' ἔπιασε ἀπὸ τὰ χέρια καὶ μὲ τράβηξε δέξω ἀπὸ τὴ μπουτίνα, ἐνῶ οἱ δυὸ ἄλλες γυναῖκες μὲ χαϊδολογοῦσαν καὶ μοῦ τάζαν ζαχαρικά κι ἄλλα καλούδια ἀπὸ φόβο, μὴ πᾶω πάλι καὶ κρυφτῶ.

Τὶ νὰ λέγαν κι αὐτές, παιδί εἰμουν, τόσο μοῦ ἔκοβε. Παιδί, νά, σὰν καὶ σὰς τὰ μεγαλύτερα. Ἐσεῖς τί θὰ κάνατε ἂν σὰς πάντρευναν τώρα, χωρὶς νὰ σὰς ρωτήσουν καὶ χωρὶς νὰ ἔχετε δεῖ ποτὲ τὸ γαμπρὸ;

Τὰ παιδιὰ ἔξοπασαν στὰ γέλια κι ἄρχισαν νὰ πειράζονται μεταξύ τους καὶ νὰ παντρεύουν πότε τὸν Κώτσιο πότε τὴ Σούλα.

— Αὐτὸς ἦταν ὁ γάμος μου εἶπε ἡ Μακονικόλαινα καὶ σηκώθηκε ὀρθια σπρώχνοντας πιὸ πέρα τὸ μικρὸ σκαμνὶ πού καθόνταν καὶ κοίταζεν ἀμίλητη, πέρα μακριὰ σὰ νὰ ζητοῦσε νὰ ξεδιαλύνει κάτι πού ἀναδεύονταν θαμπὸ μὲς στὸ μυαλό τῆς κι ὕστερα μπήκε στὸ μαγειριὸ καὶ σύμπαε τὴ φωτιά πού ἔθραζε τὸ φαῖ μέσα στὸν τέτζερη.

Ἐμεῖς τὰ παιδιὰ τρέξαμε στὴ μεγάλη αὐλὴ καὶ γέμι-σε ἀπὸ τὰ παιχνίδια καὶ τὰ τρεχάματά μας.

Γιάννης Σαραλῆς

Πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις

ΕΚΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΣΥΛΛΟΓΟΣ
ΚΗΠΩΝ «Η ΜΠΑΓΙΑ»

ΤΑ «ΖΑΓΟΡΙΑΚΑ '83»

Ἀγαπητοὶ συμπατριῶτες,
Στὰ πλαίσια τῶν προσπαθειῶν μας γιὰ τὸ ξαναζωτάνεμα τῶν χωριῶν μας, τὴν προβολὴ καὶ ἀναβίωση τῆς παραδοσιακῆς μας κληρονομιάς, τὸ διοικητικὸ συμβούλιο τοῦ συλλόγου μας ἀποφάσισε νὰ διοργανώσῃ στὸ χωριὸ μας τὸ «1ο Διαγωνισμὸ Ζαγορήσιου χοροῦ» στίς 12 καὶ 13 Αὐγούστου 1983.

Ὅροι συμμετοχῆς:
1) Τὰ μέλη τῶν χορευτικῶν συγκροτημάτων πού θὰ λάβουν μέρος πρέπει νὰ προέρχονται ἀποκλειστικά ἀπὸ τὸ Ζαγορήσιο χωριό.
2) Νὰ ἀποτελοῦνται τὸ λιγότερο ἀπὸ 8 άτομα.
3) Νὰ φοροῦν παραδοσιακὲς ζαγορήσιες φορεσιές.
4) Νὰ χορεύουν ζαγορήσιους χορούς.

Ὁ σύλλογός μας ἔχει ἀναλάβῃ τὴ φροντίδα γιὰ ὅλες τὶς λεπτομέρειες τῆς ὁργάνωσης τοῦ διαγωνισμοῦ (οἰκονομικὰ προβλήματα, ὄργανα, χώρος διεξαγωγῆς, προσκλησεις, καὶ κυρίως δημόσια προβολή).

Ἀπὸ σὰς περιμένουμε νὰ ἀγκαλιάσετε μὲ τὴ συμμετοχὴ σας τὸ θεσμό, πού ξεκινᾷ τὸ φετινὸ καλοκαίρι ἀπὸ τὸ χωριὸ μας καὶ πού ἐλπίζουμε πῶς θὰ συνεχίσει κάθε χρόνο καὶ σὲ ἄλλα χωριὰ τοῦ Ζαγορίου.

Ἀθλοθετοῦμε δύο συμβολικὰ βραβεῖα γιὰ τὰ καλύτερα συγκροτήματα:

Α' Βραβεῖο: 20.000 δρχ.
Β' Βραβεῖο: 10.000 δρχ.

Ἐπίσης φροντίζουμε ὥστε ἡ κριτικὴ ἐπιτροπὴ νὰ ἀποτελεῖται ἀπὸ ἄτομα πανελληνίως φήμης καὶ κύρους, πού ἔχουν σχέση μὲ τὸ χορὸ καὶ τὴ μουσική.

Ταυτόχρονα ἐνεργοῦμε ὥστε ὁ διαγωνισμὸς νὰ καλυφθεῖ ἀπὸ τὰ μέσα μαζικῆς ἐνημέρωσης.

Ὁ Πρόεδρος
Δημήτρης Καραπέτσος
Ἡ Γενικὴ Γραμματεὶς
Ἀμαλ. Βλαχοπούλου - Οἰκονόμου

Η ΣΥΝΕΣΤΙΑΣΗ
ΤΩΝ ΣΚΑΜΝΕΛΙΩΤΩΝ
ΑΘΗΝΩΝ

Στίς 25 Φλεβάρη ἔγινε στὸ Ξενοδοχεῖο «ΞΕΝΟΦΩΝ» ἡ συνεστίαση τοῦ ΣΥΝΔΕΣΜΟΥ ΣΚΑΜΝΕΛΙΩΤΩΝ. Μέσα σὲ ἀτμόσφαιρα ἀδελφικῆς, ἀγαπημένης μας «ΤΑΚΟΥΤΣΙΑ» μὲ ἐπικεφαλὴς τὸν ἀεθαλοτάτο Κώστα-Καφάλη καὶ τὸν ἐξοχὸ κλαρινίστα Γρηγόρη Καφάλη, χάρισαν στιγμὲς ἀνεπαρόληπτες, ξαναζωτάνεψαν παλιὰς μνήμης καὶ μετὰφραν ὅσους παραβρέθηκαν σὲς ρίζες τοῦ λαϊκοῦ μας πολιτισμοῦ.

Μὲ ἀδιάπτωτο κῆρ, τὸ γλέντι κράτησε ὡς ἄργα. Ἀπὸ τὴν ἀρτια ὀργάνωση καὶ τὸ γνήσιο λαϊκὸ χαρακτὴρ τῆς ἐκδήλωσης, ἔμειναν ὅλοι ἐνθουσιασμένοι.

Ἀπὸ τίς 7 ὡς τίς 15 Αὐγούστου θὰ γίνουν καὶ πάλι στοὺς Ἀσπράγγελους —γιὰ τέταρτη χρονιά— οἱ γνωστὲς γιὰ τὴν ὕψηλὴ ποιότητά τους ἐκδηλώσεις τοῦ ἐκεῖ Συλλόγου πού στοχεύουν ν' ἀνασύρουν ἀπὸ τὴ λήθη τὸν πνευματικὸ καὶ καλλιτεχνικὸ πλοῦτο τῆς περιοχῆς μας.

Ἐφέτος, ἐπεὶδὴ κλείνουν σαράντα χρόνια ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τοῦ φρικτοῦ χαλασμοῦ τοῦ Ζαγορίου ἀπὸ τοὺς κατακτητῆς (ἐκτέλεσαν 177 συμπατριῶτες μας καὶ κάψανε 1652 σπιτία, 12 σχολεῖα, 6 ἐκκλησίες, 1 μοναστήρι, 1 ἐξωκκλήσι), οἱ πολιτιστικὲς ἐκδηλώσεις θ' ἀνοίξουν μὲ μνημοσύνη τῶν γεγονότων. Θ' ἀκολουθήσουν τὰ ἐγκαίνια τῆς Ἐκθεσῆς πού ἐφέτος παρουσιάζει τὴν ἀρχιτεκτονικὴ τῶν χωριῶν μας καὶ τὴν ἐσωτερικὴ διακόσμηση τῶν ἀρχοντικῶν τους. Κατὰ τίς ἀπογευματινὲς ὥρες τῶν ἐπόμενων ἡμερῶν θὰ γίνονται ποδηλατοδρομίες καὶ ὄγυνες βόλαις μεταξύ τῶν νέων τῆς περιοχῆς, τίς δὲ βραδυνὲς ὁμιλίες καὶ προβολὲς διαφανειῶν σχετικὲς μὲ τὸ Ζαγόρι.

Λεπτομέρειες γιὰ ὅλες τὶς ἐκδηλώσεις θ' ἀνακοινωθοῦν ἐγκαίρως.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΑ

Θεωρῶ ὑποχρέωσή μου νὰ συγχαρῶ τὸν Ἀγρονόμο Ζαγορίου κ. Ἀθανάσιο Παλασιόπουλο πού ἀνταποκρίθηκε σὲ παράκλησή μου καὶ ἐστειλε τοὺς ἀγροφύλακες Σπ. Χαντζάρα, Παν. Βασδέκη, Σωτ. Μπισπελὴ καὶ Γεώργιο Ροῦντα γιὰ νὰ ἐμβολιάσουν τὰ ὀπωρῶφρα δένδρα μας.

Τοὺς εὐχαριστοῦμε καὶ τοὺς συγχαίρουμε.

Δίλοφο 20/4/83

ΛΕΩΝΙΔΑΣ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑΔΗΣ
τ. ἀξιωματικὸς Πυρκοῦ Σώματος

ΙΔΙΟΚΤΗΣΙΑ
ΙΣΤΟΡΙΚΗ - ΛΟΓΟΓΡΑΦΙΚΗ
ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΖΑΓΟΡΙΟΥ
ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΒΑΡΣΟΚΑΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΓΙΑΝΝΑΚΟΣ ΕΥΡΙΠΙΔΗΣ
ΛΑΖΑΡΙΔΗΣ ΚΩΣΤΑΣ
ΛΑΜΠΡΙΔΗΣ ΣΤΑΘΗΣ
ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ ΓΙΑΝΝΗΣ
ΤΖΙΟΒΑΣ ΦΡΙΕΣ
ΤΣΑΟΥΣΗΣ ΛΕΩΝΙΔΑΣ

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΚΙΜΩΝ ΑΘ. ΚΥΡΙΑΖΗΣ
Ἱωάννινα: Λόρδου Βύρωνος 21
Τηλ. (0651) 26.266 καὶ 26.088

Υπεύθυνη Διασποράσεως:
ΤΟΥΛΑ ΠΟΛΛΑ
Τυπογραφεῖς: Γ. Δούβαλη
Ε: Ἀποστόλου - Κ. Πασχάλη
28 Ὀκτωβρίου 41 - τηλ. 20.544

Τὸ ποσό τῆς ἐτήσιας συνδρομῆς προαιρετικὸ

ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΖΑΓΟΡΙΣΙΑΣ ΠΟΛΙΤΕΙΑΣ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 1η ΣΕΛ.

κριτήρια. Τάτε η θούληση, άτομική και συλλογική, ξεκινούσε προπαντός από την ανάγκη της επιβίωσης, γι' αυτό και όρισμένες ενέργειες που σήμερα αντιμετωπίζονται (την ικατάκριση, θεωρούνταν περίπου νόμιμες. Μια τέτοια θεώρηση δεν σημαίνει πως όλα, όσα διαδραματίζονταν δεν επιδέχονταν τόν νόγο ή την κατάκριση. Η παράβαση ήθικων κανόνων, είχαν και τότε, όπως και σήμερα, τόν ίδιο αντίκτυπο στον κοινωνικό περίγυρο και οι κυρώσεις που επιβάλλονταν ήταν κάποτε πολύ βαρύτερες απ' ό,τι στην εποχή μας.

Τέτοιες πράξεις, που αντιστρατεύονται στον ήθικό κώδικα, μπορείς να συναντήσεις σ' όλη την Ελλάδα και σήμερα, γιατί αποτελούν έκφραση κοινών ελλειψμάτων του Έλληνα. Πώς λοιπόν μπορούσαν να λείψουν τότε από το Ζαγόρι οι ψευτές, οι κλέφτες κι' οι συνεργοί τους, οι ταραχοί κι' οι νταήδες, οι γαμπροί με τις πολλές απαιτήσεις, οι έκμεταλλευτές και οι ιδιοτελείς και προπαντός οι «χλιά-ραιοι», όπως έλεγαν ο Βασίλης ο Φαντίσιος, αυτοί που έπρωγαν το καταπέτασμα από τις δωρεές και τα κληροδοτήματα, παρόλο που είχαν δώσει την υπόσχεση να τα διαχειρίζονται τιμια με φόβο Θεού, και που αποτελούν τη μεγαλύτερη ντροπή της Ζαγορίσιας πολιτείας; Τέτοια κι' άλλα παράμοια σαπρόφυτα ήταν μοιραίο να φυτρώνουν στους κόλπους της κοινωνίας του Ζαγορίου, δεν μπορούσε να γίνει αλλιώς, άνθρωποι τη συγκροτούσαν. Δεν ήταν όμως αυτοί που αποτύπωσαν το στίγμα της Πολιτείας στον ιστορικό χάρτη της Ελλάδας. Ήταν οι άλλοι, οι πολλοί, οι πρασινοί, οι φωτισμένοι, οι δημιουργοί, η στρατιά των ευεργετών, οι πνευματικοί εργάτες, οι δάσκαλοι, οι άπλοι άνθρωποι της Πολιτείας με την ανοιχτή καρδιά και το μυαλό έτοιμο ν' απομοιώσει τις ιδέες που έρχονταν από ανατολή και δύση, από θορόρα και νάτο, απ' όποιο σημείο της γης είχε γίνει ή φιλόξενη έστια του Ζαγορίσιου μετενάστη.

Την πλευρά της ζωής αυτής που σύνθεσε η συντριπτική πλειοψηφία των Ζαγορίσιων, της ζωής με τις σπάνιες εξάρσεις και τα ανεπανόλητο εδρος της θέληση να δώ. Άναμφίβολα υπάρχουν κι' άλλοι χώροι που με τον ένα ή τον άλλο τρόπο επηρεάζουν την ιστορική σύνθεση, δεν αλλοίωσαν όμως τα κύρια χαρακτηριστικά της. Και ίσως κάποια άλλη φορά να κάνουμε εκτενέστερο λόγο γι' αυτούς...

ΙΩΑΝΝΗΣ Ν. ΝΙΚΟΛΑΪΔΗΣ

ΑΝΤΙΓΡΑΦΟ ΚΩΔΙΚΑ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 11η ΣΕΛ.

Οι αυτοί επιτροπικοί όφειλουν να παραλάβουν τον κοινόν κώδικα, όστις θέλει φυλάττεται εις όντα εξ αυτών εγκρίνει ή κοινότης, όταν θά είναι αναγκαίο διά τιν κοινήν υποθεσιν θέλουν τον διδο συγκαταθέσει της κοινότητος.

Νά επιμεληθώσι οι Έπιτροποι νά συνανθροώσι: και όσα κοινά έγγραφα είναι σκορησιμένα εις τους χωριανούς.

Νά πληρώσωσι τρίς του έτους τους έρεεις μας, όπινες νά κάνουν συλλεϊτουργον φυλομένης και της νεκρωσίου ακολουθίας ύπερ των ευεργετών της σχολής. Τό παρόν θέ

λει αντίγραφει εις τον κώδικα που χωρίου μας, όπου και οι έπιτροποι θέλουν υπογραφθή.

Δίδοντες όθεν αυτοίς την πληρεξουσιότητα νά πράξωσι πάν ό,τι άφορά τό συμφέρον του πε σχολείου και της εκκλησίας υποφαινόμεθα 1856 Μαΐου 29 Έπάνω - Σουδενά. Σακελλάριος - Οικονόμος, οι δυο ιερείς του χωριού, Μ. Παρδάλης, Αν. Ι. Δούβλης, Λαζ. Καψώφας, Γεώρ. Α. Δόνου, Γούλας Πόντικα, Μ. Πασχάλης, Μ. Χριστοδούλου, Χ. Μπαπάς, Χ. Τσάμης, Μ. Π. Μίσου, Ίω. Ζορδούμης, Λάμπρος Χριστοδούλου, Σ. Πριμηκήρης, Διομάντης Οικονόμου, Ίωάν. Π. Μπίλιου, Στεφ. Μουλάς.

Αί υπογραφαι των επιτροπων (Συνεχίζεται)

ΔΙΣΙΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗ
ΤΩΝ ΟΙΚΟΠΕΔΩΝ
ΤΗΣ ΡΙΖΑΡΕΙΟΥ

1) Ύστερα από μακροχρόνιες ενέργειες ής Διοίκησης του Ριζαρείου Ίδρύματος και των Ζαγορίσιων οργανώσεων ή άρμόδια Ύπηρεσία του Υπουργείου Οικονομικών ένεκρινε την άξιοποίηση του οικόπεδου του ιδρύματος στο Δέλτα Φαλήρου.

Η πολυεθνική εταιρία SHERATON θά οικοδομήσει και έκμεταλλευτεί πολυτελές ξενοδοχείο 600 κλινών και κέντρον συνεδρίων με ύψος κόστους 3,5 εκατομμυρίων δραχ. εκ του εξωτερικού.

Κατά την 35ετία που θά εκμεταλλεύεται την ξενοδοχειακή μονάδα το Ριζάρειο ίδρυμα θά πέρνει τό 60ο των συνολικών εισπράξεων από μισθώσεις δωματίων και τό 10ο από τις άλλες δραστηριότητες. Μετά την 35ετία ή ξενοδοχειακή μονάδα θά περιέλθει εξ ολοκλήρου εις τό ίδρυμα.

2) Ο Δήμος Αθηναίων έχασε την υπόθεση για την παραχώρηση μέρους του οικόπεδου της Ίονοις Σχολής (που ανήκει στο ίδρυμα) για τη δημιουργία πρασιάς.

ΔΩΡΕΕΣ

ΜΟΝΟΔΕΝΔΡΙ: Οι κ. Πέτρος και Γεώργιος Δασκαλόπουλος προσέφεραν στον ιερό Νοό 'Αγίας Παρρασκευής δραχμές 5.000 στη μνήμη της Λέλλας Α. Ζούγκου.

ΚΑΠΕΣΟΒΟ: Ο Ευριπίδης Βουλόδημος πρόσφερε στον Έκπολιτιστικό Σύλλογο Καπεσόβου ο «Αλέξης Νούτσος» δρχ. 5.000 για μνημόσυνο που άδελφού του Χριστοδούλου Βουλόδημου.

ΠΕΡΙΛΗΨΗ
ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΩΣΓΙΑ ΕΚΔΗΛΩΣΗ
ΕΝΔΙΑΦΕΡΟΝΤΟΣ
ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΕΩΣ
ΑΚΙΝΗΤΟΥ
ΣΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΑ

Η Ριζαρείος Εκκλησιαστική Σχολή ανακοινώνει ότι αποφάσισε την άξιοποίηση των ιδιοκτησιών της που βρίσκονται στα Ίωάννινα, εντός του ισχεδίου της πόλεως επί πής οδού της Μερραρχίας 3 στη θέση «Άμπελοκήποι», έκτάσεως 18.000μ2.

Πρός τό σκοπό της προσφορώτερης άξιοποίησεως με τό σύστημα της αντιπαροχής χωρστών ιδιοκτησιών ή με όποιοδήποτε άλλο τρόπο ή Σχολή καλεί κάθε ενδιαφερόμενο, να υποβάλει προτάσεις γι' αυτό τό σκοπό, για ολοκληρωτό άκίνητο ή μέρος αυτού.

Τό Ίδρυμα δεν άναλαμβάνει καμία δαμμευση ή υποχρέωση για την ανακοίνωση αυτή, για τις προτά-

ΣΚΕΨΕΙΣ
ΑΝΑΓΝΩΣΤΗ

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΑΠ' ΤΗΝ 10η ΣΕΛ.

δαφικά για τό άλλο δεδομένο ή της πάγιας κληρονομικής επιδίωξης ή άλληλοφαγωμάρα και ό ανταγωνισμός δικαιούντων: στην ψυχολογία μας κρίση Παπαγγιώτες, Βικιστρά Καταφαναί, Άρστινί, Τουμπάρι, δες Άνατολικού Ζαγορού, Καντήλας κλέφτες άλλου Μαυρομόνατο κ.λ.λ. αλλά και από απαντά περβόλων που χωριού ξενοφερτοι παλιοφερτοι κ.λ.λ.

Τώραάν ό Ε.Α.Ο. έπιδώκει να κάνει ένα πρότυπο τέτοιο χωριό στόχο όλα όσα προτείνονται και νονται άφορούν τη συγκράτηση πληθυσμού αλλά και άξιοποίηση φυσικών πόρων μόνο με τη συμβολή μερικών έκαιοντάδων έκπομπών μπορούν να επιτύχουν.

Υπόθεση που δέν λύνεται με με επίσκεψη άσπρησής ενός κλημά, αλλά με διεργασίες και προγράμματα από έπαιτημένους όλων των κλάδων και με την ένδεσμευμένη Δημοκρατική δαδασία φορέων της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.

Μέ ένα έπικροδομητικό διάλογο με τους συνεργάτες του, του τότε δημοτικού συμβουλίου του Πολιτιστικού Συλλόγου Ζαγορίσιων (Π.Σ.Ζ.), ήβερν ότι θά γίνει ένα άναπτυξιακό έργο στο Ζαγόρι και για 6 μήνες ενεργούν μόνοι τους, ηηγαίνοντας πότε στις δοσικές ύπηρεσίες και πότε στον κ. Νομάρχη, τόν τότε κ. Λαο και μία που άναφέρμας τό όνομα του ξείρετο του έκείνου Νομάρχη, καλή του ώρα όπου και νά βρίσκεται, ο Νομάρχης που είχε έφορμούσε από τότε τη ρήση του πρωθυπουργού Άνδρέα Παπανδρέου κείναι τώρ, σε ότι ο νόμος επέτρεπε στη δικαιοδοσία του) και μόνο όταν κατάλαβαν ότι μόνοι τους δέν θά τό έβγαζαν πέρα, κάλεσαν για τις 13 Οκτώβρη 1975 τους προέδρους του Ζαγορίου. Και όταν κατάλαβαν ότι ή Γενική Διεύθυνση Δασών είχε βάλει σκοπό νά κάμει την Ε.Κ.Π.Ζ. χωρίς τη συνεργασία των Ζαγορίσιων, άποφάσισαν νά απευθύνουν, όπως γράφει, Έξη μήνες λοιπόν τό κρατούσαν μυστικό, ήλάντου, ηηγαίνοντας προφανώς νά κορποθούν την όποιοδήποτε επιτυχία.

παροδίσαι
Χαίρειν
'επιγραφής
'αγκωνάρι
Μπαγία.

ισεις που θά υποβληθούν και τός τόν χρόν διαπραγματεύσεις που θά κάμει με όσους θά υποβάλλουν προτάσεις Έπίσης ή Ρ.Ε.Σ. επιφυλάσσεται να πά την άπόλυτη κρίση της νά αποφασίσει για τούς ειδικώτερους τούς άξιοποίησεως και έκτελέσει του έργου.

Τό Ίδρυμα υπάγεται στις διατάξεις του Α.Ν. 239/39 και έπομένως γά νά προχωρήσει στην πραγματοποίηση του έργου άπαθείται άρση του Ύπουργείου Οικονομικών.

Οι σχετικές προτάσεις πρέπει κατατεθούν μέχρι την 15η Σεπτεμβρίου 1983 ήμέρα Πέμπτη και ώρα 12 μεσημβρινή, στη Γραμματεία της Ριζαρείου Εκκλησιαστικής Σχολής.

στά Γραφεία Διοικήσεως αυτής επί της Λεωφ. Βασ. Σοφίας άριθ. 24 στην Αθήνα, όπου και παρέχονται πλήρης άνακοίνωση, σχετικό τεύχος πληροφοριών, κάθε έργαση ή μέρα και από ώρα 8 π.μ.—1 μ.μ. (τηλ. 72.10.661 και 72.42.063).

Αθήνα 14 Άπριλίου 1983
ΤΟ ΔΙΟΙΚ. ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ

Μία σύσταση για τόν άναγνώστη: Για νά καταλάβει πέρα για πέρα τά όσα γράφτηκαν πρέπει νά έχει τό δημοσίευμα του κ. Κ. Κυριαζή και κ. Σ. Στεργιάδη και τό βιβλίο τόν δικό μου.

Ένας χρόνος πέρασε από τη μέρα που ό κ. Κ. Κυριαζής έγραψε κι αυτό τό δικό του για την Ε.Κ.Π.Ζ. Ένας χρόνος πέρασε περιμένοντας νά γράψουν μερικοί που είχαν πει πως θά έγραφαν και ό άπαντούσαν στον κ. Κ. Κυριαζή.

Μόνο ό κ. Σ. Στεργιάδης έγραψε σχετικά.

Έπειδή είχα πει πως θά έγραφα κι εγώ, άφού θά έγραφον οι άλλοι και άφού βλέπω πως δέν γράφουν, άπαρσσο νά γράψω.

Ο κ. Κ. Κυριαζής άρχισε νά δημοσιεύει σχετικά με την Ε.Κ.Π.Ζ. πέρυσι τό Φλεβάρη. Διαβάζοντας τό φύλλο της έφημερίδας «Τό Ζαγόρι» του Φλεβάρη του 1982, βγάζω άκούραστο τό συμπέρασμα ότι ή Ε.Κ.Π.Ζ. είχε άρκετή ιστορία, προτού τη γενική συνέλευση των προέδρων του Ζαγορίου της 13 του Οκτωβρη 1975 και (όχι τις 6 Οκτωβρη 1975, όπως γράφει ό κ. Κυριαζής) ιστορία, που όπως γράφει ό ίδιος είναι άγνωστη στους πολλούς.

Έξη (6) μήνες ό κ. Κυριαζής πληροφορήθηκε άλλα και έκπαιστη διακριτικής για τό ύφελήμα που μία τέτοια προσπάθεια θά έχει τό αποτέλεσμα.

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ • ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΑΓΝΩΣΤΩΝ •
ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ ΠΕΡΙΟΧΗ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

Απάντηση στα δημοσιεύματα του κ. Κ. Κυριαζή

Έδρων, ενώ αυτοί ενεργούσαν μόνοι τους επί 6 μήνες. Και πράγματι ήταν άτυχής ενεργεια από μέρους τους και όχι από τό ύπουργείο, τό όποιο στό τέλος έτσι ήταν μοθημένο νά κάμει, ότι του λένε οι διευθυντές, παίρνοντας τό λαό για κολληγούς ή γιά ανθρώπους που δέν καταλαβαίνουν ή αν είναι άνθρωποι που καταλαβαίνουν άπαράκληση του κέντρου προς τόν Νομάρχη νά μήν κοινωνώσι λεπτομέρειες του προγράμματος γιατί οι κάτοικοι πθανόν νά αντίδρουν, όπως συμβαίνει με κάθε άναπτυξιακό έργο». Δέν μα λοιπόν του ύπουργείου ότι οι κάτοικοι αντίδρουν σε κάθε άναπτυξιακό έργο, άνάπτυξη και αντίδραση είναι δυό πράγματα εκ διμετρου αντίθετα, ποιος γκαβός δέν θέλει τό μάτια του άγαπητέ Κίμων; Βλέπεις λοιπόν τί ήθελε νά κάνει τό ύπουργείο «διά της τεθλασμένης»;

Και πάμε παρακάτω στο δημοσίευμα του Μάρτη 1982, συνέχεια από τό Φλεβάρη, δεύτερη σύσκεψη, όπως γράφει και δέν ξέρω γιατί βαζέ την ήμερομηνία 6 Οκτώβρη, ενώ είναι ή 13 του ίδιου. Έκεί όπως γράφει, έγιναν οι έπιτροπές. Έδώ είναι που τό κάνει θάλασσα ό άγαπητός Κίμων. Νά πω λέει ψέματα, δέν θά τό πω, θά πω ότι δέν τόν βοηθάει ή μνήμη του και ότι εκεί που είναι τό ζουμί της υπόθεσης, πάει νά βγάλλει την ούριτσα του άπέξω. Γράφει λοιπόν ότι «έγινε μία έπιτροπή συντονιστική από 9 μέλη, που θά άσχολούνταν με θέματα που άφορούσαν τό Ζαγόρι και θά τό έρραρχούσε κ.λ.π.». Άλθος. Η έπιτροπή με τά 9 μέλη, ήταν έπιτροπή με μόνο σκοπό τη σύγκληση πανζογιορνακού συνεδρίου και όχι αυτά που γράφει ό κ. Κυριαζής. Και συνεχίζει τό λάθος γράφοντας, ότι την έπιτροπή με τά 5 μέλη, την όρισε ή έπιτροπή με τά 9 μέλη, ενώ ή πενταμελής έπιτροπή όρίστηκε από τη γενική συνέλευση των προέδρων, με δυό μοναδικούς σκοπούς: α) νά πάει στον Κόζιακα νά δει κι αν καταλάβει ότι οι άνθρωποι που ζουν στην έπιτροπή, νά γυρίσει και νά μάς πει νά γίνει και στο Ζαγόρι ή Ε.Κ.Π. και β) αν καταλάβει ότι ή Ε.Κ.Π. Ζαγόρι δέν ταυριάζει με τό πνεύμα τό Ζαγορίσιο, νά πάει στην Αθήνα, νά παρουσιαστεί στον ύπουργό και νά τόν παρακαλέσει νά γίνει ή Ε.Κ.Π., αλλά με κάποιο άλλο τρόπο και όχι σαν την του Κόζιακα.

Έδώ πατριώτη μου Ζαγορίσι, που διαβάζεις τις γραμμές αυτές, θά καταλάβεις με πόση σύνεση και περσκεψη, ένήργησαν οι Ζαγορίσιοι προέδροι τότε. Ένήργησαν με σέψη χωρίς κτήν έπιπολαϊότητα, όπως γράφει ό κ. Κυριαζής, χωρίς νά θέλουν νά ίκανοποιήσουν τά συμφέροντα μερικών άγνωστών λαθροθηρών και πολιτικάντηδων». Και εδώ

έδρων, ενώ αυτοί ενεργούσαν μόνοι τους επί 6 μήνες. Και πράγματι ήταν άτυχής ενεργεια από μέρους τους και όχι από τό ύπουργείο, τό όποιο στό τέλος έτσι ήταν μοθημένο νά κάμει, ότι του λένε οι διευθυντές, παίρνοντας τό λαό για κολληγούς ή γιά ανθρώπους που δέν καταλαβαίνουν ή αν είναι άνθρωποι που καταλαβαίνουν άπαράκληση του κέντρου προς τόν Νομάρχη νά μήν κοινωνώσι λεπτομέρειες του προγράμματος γιατί οι κάτοικοι πθανόν νά αντίδρουν, όπως συμβαίνει με κάθε άναπτυξιακό έργο». Δέν μα λοιπόν του ύπουργείου ότι οι κάτοικοι αντίδρουν σε κάθε άναπτυξιακό έργο, άνάπτυξη και αντίδραση είναι δυό πράγματα εκ διμετρου αντίθετα, ποιος γκαβός δέν θέλει τό μάτια του άγαπητέ Κίμων; Βλέπεις λοιπόν τί ήθελε νά κάνει τό ύπουργείο «διά της τεθλασμένης»;

Και πάμε παρακάτω στο δημοσίευμα του Μάρτη 1982, συνέχεια από τό Φλεβάρη, δεύτερη σύσκεψη, όπως γράφει και δέν ξέρω γιατί βαζέ την ήμερομηνία 6 Οκτώβρη, ενώ είναι ή 13 του ίδιου. Έκεί όπως γράφει, έγιναν οι έπιτροπές. Έδώ είναι που τό κάνει θάλασσα ό άγαπητός Κίμων. Νά πω λέει ψέματα, δέν θά τό πω, θά πω ότι δέν τόν βοηθάει ή μνήμη του και ότι εκεί που είναι τό ζουμί της υπόθεσης, πάει νά βγάλλει την ούριτσα του άπέξω. Γράφει λοιπόν ότι «έγινε μία έπιτροπή συντονιστική από 9 μέλη, που θά άσχολούνταν με θέματα που άφορούσαν τό Ζαγόρι και θά τό έρραρχούσε κ.λ.π.». Άλθος. Η έπιτροπή με τά 9 μέλη, ήταν έπιτροπή με μόνο σκοπό τη σύγκληση πανζογιορνακού συνεδρίου και όχι αυτά που γράφει ό κ. Κυριαζής. Και συνεχίζει τό λάθος γράφοντας, ότι την έπιτροπή με τά 5 μέλη, την όρισε ή έπιτροπή με τά 9 μέλη, ενώ ή πενταμελής έπιτροπή όρίστηκε από τη γενική συνέλευση των προέδρων, με δυό μοναδικούς σκοπούς: α) νά πάει στον Κόζιακα νά δει κι αν καταλάβει ότι οι άνθρωποι που ζουν στην έπιτροπή, νά γυρίσει και νά μάς πει νά γίνει και στο Ζαγόρι ή Ε.Κ.Π. και β) αν καταλάβει ότι ή Ε.Κ.Π. Ζαγόρι δέν ταυριάζει με τό πνεύμα τό Ζαγορίσιο, νά πάει στην Αθήνα, νά παρουσιαστεί στον ύπουργό και νά τόν παρακαλέσει νά γίνει ή Ε.Κ.Π., αλλά με κάποιο άλλο τρόπο και όχι σαν την του Κόζιακα.

Έδώ πατριώτη μου Ζαγορίσι, που διαβάζεις τις γραμμές αυτές, θά καταλάβεις με πόση σύνεση και περσκεψη, ένήργησαν οι Ζαγορίσιοι προέδροι τότε. Ένήργησαν με σέψη χωρίς κτήν έπιπολαϊότητα, όπως γράφει ό κ. Κυριαζής, χωρίς νά θέλουν νά ίκανοποιήσουν τά συμφέροντα μερικών άγνωστών λαθροθηρών και πολιτικάντηδων». Και εδώ

έδρων, ενώ αυτοί ενεργούσαν μόνοι τους επί 6 μήνες. Και πράγματι ήταν άτυχής ενεργεια από μέρους τους και όχι από τό ύπουργείο, τό όποιο στό τέλος έτσι ήταν μοθημένο νά κάμει, ότι του λένε οι διευθυντές, παίρνοντας τό λαό για κολληγούς ή γιά ανθρώπους που δέν καταλαβαίνουν ή αν είναι άνθρωποι που καταλαβαίνουν άπαράκληση του κέντρου προς τόν Νομάρχη νά μήν κοινωνώσι λεπτομέρειες του προγράμματος γιατί οι κάτοικοι πθανόν νά αντίδρουν, όπως συμβαίνει με κάθε άναπτυξιακό έργο». Δέν μα λοιπόν του ύπουργείου ότι οι κάτοικοι αντίδρουν σε κάθε άναπτυξιακό έργο, άνάπτυξη και αντίδραση είναι δυό πράγματα εκ διμετρου αντίθετα, ποιος γκαβός δέν θέλει τό μάτια του άγαπητέ Κίμων; Βλέπεις λοιπόν τί ήθελε νά κάνει τό ύπουργείο «διά της τεθλασμένης»;

Και πάμε παρακάτω στο δημοσίευμα του Μάρτη 1982, συνέχεια από τό Φλεβάρη, δεύτερη σύσκεψη, όπως γράφει και δέν ξέρω γιατί βαζέ την ήμερομηνία 6 Οκτώβρη, ενώ είναι ή 13 του ίδιου. Έκεί όπως γράφει, έγιναν οι έπιτροπές. Έδώ είναι που τό κάνει θάλασσα ό άγαπητός Κίμων. Νά πω λέει ψέματα, δέν θά τό πω, θά πω ότι δέν τόν βοηθάει ή μνήμη του και ότι εκεί που είναι τό ζουμί της υπόθεσης, πάει νά βγάλλει την ούριτσα του άπέξω. Γράφει λοιπόν ότι «έγινε μία έπιτροπή συντονιστική από 9 μέλη, που θά άσχολούνταν με θέματα που άφορούσαν τό Ζαγόρι και θά τό έρραρχούσε κ.λ.π.». Άλθος. Η έπιτροπή με τά 9 μέλη, ήταν έπιτροπή με μόνο σκοπό τη σύγκληση πανζογιορνακού συνεδρίου και όχι αυτά που γράφει ό κ. Κυριαζής. Και συνεχίζει τό λάθος γράφοντας, ότι την έπιτροπή με τά 5 μέλη, την όρισε ή έπιτροπή με τά 9 μέλη, ενώ ή πενταμελής έπιτροπή όρίστηκε από τη γενική συνέλευση των προέδρων, με δυό μοναδικούς σκοπούς: α) νά πάει στον Κόζιακα νά δει κι αν καταλάβει ότι οι άνθρωποι που ζουν στην έπιτροπή, νά γυρίσει και νά μάς πει νά γίνει και στο Ζαγόρι ή Ε.Κ.Π. και β) αν καταλάβει ότι ή Ε.Κ.Π. Ζαγόρι δέν ταυριάζει με τό πνεύμα τό Ζαγορίσιο, νά πάει στην Αθήνα, νά παρουσιαστεί στον ύπουργό και νά τόν παρακαλέσει νά γίνει ή Ε.Κ.Π., αλλά με κάποιο άλλο τρόπο και όχι σαν την του Κόζιακα.

Έδώ πατριώτη μου Ζαγορίσι, που διαβάζεις τις γραμμές αυτές, θά καταλάβεις με πόση σύνεση και περσκεψη, ένήργησαν οι Ζαγορίσιοι προέδροι τότε. Ένήργησαν με σέψη χωρίς κτήν έπιπολαϊότητα, όπως γράφει ό κ. Κυριαζής, χωρίς νά θέλουν νά ίκανοποιήσουν τά συμφέροντα μερικών άγνωστών λαθροθηρών και πολιτικάντηδων». Και εδώ

τότε καλά τί άκριβώς μάς είπαν. Πού βλέπει λοιπόν ό κ. Κυριαζής την διακοπή της έπιτροπής προς τούς ύπηρεσιακούς παράγοντες και προς τόν Π.Σ.Ζ. Ός προς την συντονιστική έπιτροπή, αυτή δέν υπήρξε ποτέ, μόνο στο όνειρο του κ. Κυριαζή είχε γίνει τέτοια έπιτροπή. Έδώ πρέπει νά πω πάλι, πως οι έπιτροπές ήταν δυό, μία 9μελής, με μόνο σκοπό την σύγκληση πανζογιορνακού συνεδρίου και ή 5μελής, που ί σκοποί ήταν δυό, πρώτα νά πάει στον Κόζιακα νά δει την κατάσταση εκεί κι αν της άρέσει νά γίνει και στο Ζαγόρι και δεύτερο αν δέν της άρέσει νά πάει στην Αθήνα, νά παρακαλέσει τόν ύπουργό νά γίνει ή Ε.Κ.Π.Ζ. όπως έμεις θά τό βρούμε σωστή.

Παρακάτω γράφει ότι ή έπιτροπή έκανε λάθη, που δέν συνεργάγονταν με την συντονιστική (που δέν υπήρχε) και με τόν Π.Σ.Ζ. Τα παραπάνω που έγραψα, νομίζω πως μπορούν νά πείσουν τόν καλόπιστο Ζαγορίσιο ότι επί 21 μέρες ηηγοισερχόμεστε στο γραφείο του Π.Σ.Ζ. Άλλωστε, όπως γράφει και τό γράφει σωστά, ό Π.Σ.Ζ. είχε την γραμματεία και σ' αυτόν προσφύγαμε νά καλέσει τούς προέδρους του Ζαγορίου, σε δεύτερη συγκέντρωση των προέδρων, μετά τό άδιέξοδο που δημιουρήθηκε από την υπαναχώρηση των άρμοδιων. Παρακάτω γράφει για μία κίνηση που αντίδρούσε κλπ. Για ό ήταν ή κίνηση αυτή; ποιοι την έκαναν; δέν γράφει. Έπίσης γράφει ότι ή μη συνεργασία της έπιτροπής με τόν Π.Σ.Ζ. έφερον την διάσπαση. Ποτέ δέν είχε έλθει μεταξύ της έπιτροπής της 13 Οκτώβρη (κατά τόν κ. Κυριαζή 6 Οκτώβρη) και Π.Σ.Ζ. μέχρι τουλάχιστον τις 8 Φλεβάρη 1976, που έγινε ή τρίτη συνέλευση των προέδρων στην αίθουσα της ΕΗΜ, που ό ίδιος ήταν πρόεδρος της συνέλεύσεως. Έπίσης παρακάτω γράφει περί υπερφωλαγγισέως του Π.Σ.Ζ. και μερικά άλλα και όλα αυτά τα περί κινήσεων, διασπάσεων, υπερφωλαγγισέως είναι άποκηρύματα νοσηράς φαντασίας.

Και τώρα πάμε στο κεφάλαιο «διάσπαση» του ίδιου δημοσιεύματος του Μάρτη 1982. Έδώ πρέπει νά έμολογήσω ότι δέν καταλαβαίνω την σειρά των γραφομένων του κ. Κυριαζή και σκεπτόμαι και λέω άφού ενώ έζησα τό πράγμα από κοντά, πολύ κοντά, δέν μπορώ νά παρακολουθήσω τη σειρά των πραγμάτων, γιατί δέν γράφει πουθενά, μία ήμερομηνία ή ένα άναπτυξιακό γεγονός, πως νά ξέρει ό άναγνώστης που βρίσκεται;

Και τώρα πάμε στο κεφάλαιο «διάσπαση» του ίδιου δημοσιεύματος του Μάρτη 1982. Έδώ πρέπει νά έμολογήσω ότι δέν καταλαβαίνω την σειρά των γραφομένων του κ. Κυριαζή και σκεπτόμαι και λέω άφού ενώ έζησα τό πράγμα από κοντά, πολύ κοντά, δέν μπορώ νά παρακολουθήσω τη σειρά των πραγμάτων, γιατί δέν γράφει πουθενά, μία ήμερομηνία ή ένα άναπτυξιακό γεγονός, πως νά ξέρει ό άναγνώστης που βρίσκεται;

Γράφει «είχαν περάσει 6 μήνες και ενώ ό άγνωνος μας συνεχίζονταν με την ίδια ένταση, πληροφορούμαστε ότι, ιδιαίτερα στο χωριό, κυκλοφορούσαν φανταστικές πληροφορίες για δάθεν έκμετάλλευση της Ε.Κ.Π.Ζ. Άργότερα δέ προχώρησαν σε λεπτομέρειες όπως π.χ. ότι με Γάλλους έπιχειρηματίες υπερίπταμεθα της πε-

τότε καλά τί άκριβώς μάς είπαν. Πού βλέπει λοιπόν ό κ. Κυριαζής την διακοπή της έπιτροπής προς τούς ύπηρεσιακούς παράγοντες και προς τόν Π.Σ.Ζ. Ός προς την συντονιστική έπιτροπή, αυτή δέν υπήρξε ποτέ, μόνο στο όνειρο του κ. Κυριαζή είχε γίνει τέτοια έπιτροπή. Έδώ πρέπει νά πω πάλι, πως οι έπιτροπές ήταν δυό, μία 9μελής, με μόνο σκοπό την σύγκληση πανζογιορνακού συνεδρίου και ή 5μελής, που ί σκοποί ήταν δυό, πρώτα νά πάει στον Κόζιακα νά δει την κατάσταση εκεί κι αν της άρέσει νά γίνει και στο Ζαγόρι και δεύτερο αν δέν της άρέσει νά πάει στην Αθήνα, νά παρακαλέσει τόν ύπουργό νά γίνει ή Ε.Κ.Π.Ζ. όπως έμεις θά τό βρούμε σωστή.

προχθής για την αγορά των εκτάσεων που θα δημιουργούσαμε τις πολυεθνικές μας επιχειρήσεις κ.λ.π.». Από το κεφάλαιο αυτό (Διάδοση) πήρα τα παραπάνω και έρωτά από πού αρχίζουν οι εξη μήνες και πού τελειώνουν. Από ότι ξέρω από τις 13 'Οκτώβρη 'ή από τις 6 'Οκτώβρη 1975, όπως το θέλει ο κ. Κυριαζής, μέχρι της 8 Φλεβάρη 1976 τότε που διαδοραματίστηκαν τα ποιά σημαντικά γεγονότα της ΕΚΤΖ πέρασαν 4 μήνες. Μέχρι τούς εξη μήνες φτάνουν με σπών 'Απριλί του 1976, τι έγιναν τότε; Κυκλοφόρησαν οι φανταστικές πληροφορίες για άδθεν έκμετάλλευση» της Ε.Κ.Π.Ζ. Αυτό το έ-χω άκουσε από τόν ίδιο τόν κ. Κυριαζή, ότι τόν κατηγορούν, όχι όμως ότι θέλει το Δ.Σ. του Π.Σ.Ζ. να εκμεταλλευτεί την περιοχή, αλλά ξένες πολυεθνικές εταιρείες. Κόι επαναλαμβάνω και λέω ότι από τόν ίδιο άκουσα ότι με άτομο τού ύποπτου γείου και δασικούς παράγοντες υπερίπταντο τις περιοχές και όχι με Γάλλους, όπως γράφει. Το άκουσα επαναλαμβάνω από τόν ίδιο, χωρίς να τό πιστεύω ότι έγινε και ότι έάν τό είπαν άνθρωποι και τούς ξέρει ο κ. Κυριαζής, δέν πρέπει να τούς έχει μυστικούς, να τούς πει για να καταλάβουμε και άλλω πράγματα κι αυτός να απαλλάγει από την τυχόν ύποψία μας. 'Εκτός από τόν ίδιο, άπό κανέναν άλλον δέν άκουσα αυτό που γράφει. Παρακάτω γράφει ότι τούς κατηγορήσαν ότι σκόπευαν να πάρουν τις περιουσίες κ.λ.π. ότι έρόρκοιτο για οργανωμένη διαφημιστική έκδοτρώτι κ.λπ. ότι άκόμο άγοναίκει και ντρέπεται για τήν κατάντια τών πατριωτών κ.λ.π., ότι δικαιολογεί όσους επηρεάστηκαν από τό κλίμα πού έπικρατούσε κ.λ.π. περί 'Α. Σαργηγιάνη και τών έκπαιδευτήριων του και περί κοφένων και πράσινα άλογα. Όλα τά παραπάνω τά λέει και τό διαβάζουμε, πότε όμως έγιναν δέν μάς λέει, ποιά ήταν ή τελευταία πρόσκληση τών προέδρων και πέρασαν από τό έκπαιδευτήριο τού Σαργηγιάνη για να πούν τό βαρύ γλυκό τους; 'Εγώ ξέρω ότι τελευταία φορά συγκεντρώθηκαν οι πρόεδροι στις 8 Φλεβάρη 1976. Τότε ήταν πού πήγαν για καφέ; Παρακάτω γράφει ότι θέλει να μάθει γιατί άναμίχτηκε ο Σαργηγιάνης στόν αγώνα μας. Από ότι ξέρω ο Σαργηγιάνης άναμίχτηκε και έγινε μέλος της πενταμελούς επιτροπής, γιατί ή άρεντιά σου, όπως και παραπάνω γράφω, είχες έξαφρονήσει, ο Γκαράνης παρατήθηκε για έπαγγελματικούς λόγους και ο συγχωρεμένος ο Π. Βλάχος είχε πεθάνει. 'Ετσι στις 8 Δεκεμβρίου 1975 στό έκπαιδευτήριο Στρατηγική έγινε άνοσούσταση της πενταμελούς επιτροπής και ο Σαργηγιάνης προσφέρθηκε να μπει στην επιτροπή, όπως ο 'Ηλιος Κουτσός και ο Γιάννης Καλύβας. Ο Σαργηγιάνης δέν μπορούσε και δέν είχε τό δικαίωμα να κάνει τίποτε παραπάνω από τις έντολές που είχε πάρει ή επιτροπή από την συνέλευση

των προδρών, δηλαδή η Αθήνα και ο Κόζιακας. Μόνο που έγιναν άναποδα, γιατί ο Διηνής Δασών και ο Δασάρχης μας είναι στις 9 Δεκεμβρίου 1975 ότι για τήν μετατροπή της Ε.Κ.Π. μόνο το ύψος μόνο είναι αρμόδιο, γι' αυτό το λόγο η επιτροπή έκρινε σκόπιμο να πάει πρώτα στην Αθήνα, έλπίζοντας ότι θα κοιταφέρει κάτι. Σ' αυτή την ενέργεια ήταν σύμφωνος και ο Π.Σ.Ζ. διότι του κ. Κ. Βαρζώκα, ο οποίος πολλές φορές σέ συζητήσεις μου είπε ότι αυτός μας έστειλε στην Αθήνα. Μόνο που έλειπε ο κ. Κυριαζής, που είχε ανοίξει η γή και τόν κοπάει και γι' αυτό λέει ότι λέει. Παρακάτω γράφει ότι κάποιος του Π.Σ.Ζ. ήταν να επισκεφθούμε την περιοχή Κόζιακα κ.λ.π.». Η επιτροπή είχε την έντολη από τήν συνέλευση να πασι στον Κόζιακο, έπρεπε να πάρει και άλλη έντολη από τόν Π.Σ.Ζ. Γέν νομίζω ότι έπρεπε να κάνει κάτι τέτοιο, μόνο αν ο Π.Σ.Ζ. ήθελε να ρθει στον Κόζιακο, ποιος τού υπέκλειε το δικαίωμα αυτό. Έμεις τού κάναμε γνωστό σέ όλους ότι η επιτροπή θα πάει στον Κόζιακο και φύγαμε κατάφορτοι από οδηγίες του κ. Σ. Σπεργιάδου, που ήταν μέλος του Π.Σ.Ζ. Και στίς τέλος αφού άποψη του Π.Σ.Ζ. ήταν να επισκεφθεί κι αυτός τόν Κόζιακο, να τού κάνει και μετά να γίνει συνεργασία και άνάλογο με τίς έντυπώσεις τού καθενός, να γίνει μία κοινή γραμμή. Ποιός φταίει πού ο Π.Σ.Ζ. δέν πήγε στον Κόζιακο; Ποιός κάτω γράφει περί ομάδων που άκολουθήσαν άλλο δρόμο κ.λ.π. Όλα τα παραπάνω είναι ψευδοισθήσεις τού κ. Κυριαζή ή άδέν δέν είναι πέποιες, είναι σκόπιμη άλλοιωση τών γεγονότων σέ βαθμό μισοιστορήματος.

Καί τώρα να σταθούμε γιά λίγο στίς δημοσίευσμα του Άπριλ 1976. Γράφει γιά πρώτη συγκέντρωση άνω είναι η άδωτη στίς 8 Δεκεμβρίου 1975, η όποια έγινε στίς έκπαιδευτήρια Σαργιγιάννη γράφει, άνω αυτή έγινε στίς εκπαιδευτήρια Στρατηγάκη στήν Πλατεία Πάρηος και όττι σ' αυτή ήταν ο Γ. Γραμματέας τού Π.Σ.Ζ. κ. Κ. Βαρζώκος. Πράγματι ήταν γιά να διαμεινέται τά γραφόμενα τού κ. Κυριαζή περί διάσπασης και κολλούσθας. Τήν διάσπαση, άν λέγετα διάσπαση τήν άκοναν οι ίδιοι του Π.Σ.Ζ., πού ήθελαν να ποδηγετί τήν επιτροπή, άνω η επιτροπή είχε πάρει έντολές από τήν Γενική Συνέλευση. Παρά ταύτα όμως παντού η επιτροπή συμβουλευόταν μέλη τού Π.Σ.Ζ., πού δέν χρειαζόταν γιαντί στήν επιτροπή υπήρχε μέλος τού Π.Σ.Ζ. και μάλιστα ο Πρόεδρος μόνο πού από τίς 14 'Οκτωβρίου είχε πάθει όλική έκλειψη.

Παρακάτω γράφει γιά τήν επαναστάσταση τής επιτροπής από πέντε μέλη και πού η επιτροπή πήγε στήν Αθήνα. Και λέει: «χωρίς να έχου συμβουλευτεί προηγουμένα τά στοιχεία τών μέχρι τότε ενεργειών μας κλπ, περί 'Ενώσεως 'Αθηνών κλπ».

Η επιτροπή ήταν ενόψει τών

δέν γίνεται, επιμένοντας στην πρ
τη άποψη, σκέφτηκε τη μετατόπι
της Ε.Κ.Π.Ζ. από 108 χιλιάδες
στρέμματα, με 30 χιλιάδες στρέμ
τα στα Ριζιανά και στην Καπέλα
Στήν έπίσκεψη εκείνη με τόν ύψ
πουργό Γιαννουσή, μεταξύ άλλων
παρεόχε ότι έπρεπε να προκάλε
συγκέντρωση των προέδρων, στ
όποια μάς είπε ότι θα έρχόταν κ
ο ίδιος. Έτσι πιστώσαμε ότι θα
χιζε κάποιος διάλογος.

Παρακάτω γράφει περί Κόζιακ
ότι «είχε προβλέψει την κατ
σταση». Δεν ξέρω αν είχε προβλέψ
ο κ. Κυριαζής την κατάσταση, ξέρ
μόνο πώς ή έπιτροπή, γνωρίζοντα
ότι θα γίνει νέα συγκέντρωση, πα
ρουσία του ύφυπουργού κ. Γιαννου
ση, έπρεπε να ξέρι τη κατάσταση
στόν Κόζιακα γιατί ο κ. Γιαννουσή
έλεγε ότι στόν Κόζιακα δέει μέλι κα
γάλα και επιγραμματικά «νόμι κι μέ
να μιγάρισμα».

Στό δημοσίευμα του 'Απρίλη άρ
χίζει ότι συκοφαντούσαν τό Δ.Σ.
τού Π.Σ.Ζ. Ποιοί τό συκοφαντού
σαν καί γιατί; Τί έλεγαν τέλος πάν
των αύτοί οι άνθρωποι καί τί ά
πέβλεπαν οι συκοφαντίες; Έγώ σ' ό
λη πύ διάρκεια του άγώνος δεν προ
σεξα κατί τέτοιο. Παρακάτω γράφε
γιά τίς έπιτροπές, γιά τήν 'Αθήνα
καί τόν Κόζιακα, πού έγγραφα σχε
τικά.

Στή συνέχεια γράφει γιά τήν δρι
τερη συγκέντρωση, άνω είναι ή τρι
τη καί γράφει γιά τόν έπιθετικό τό
νω τών άμειντών. 'Η άλήθεια είναι
ότι πράγματι ήταν ένας τόνος όργι
λος. Παρακάτω γράφει ότι μοναδικό
αίτημα ή κατάργηση της Ε.Κ.Π.Ζ.
'Ηταν καί άνθρωποι πού ήθελαν τήν
κατάργηση καί τό φώναζαν, οι πολ
λοι όμως ήταν με τό μέρος της έπι
τροπής, ή όποια ποτέ δέν άνάφευ
πή λέξη κατάργηση. Συνεχίζοντας
γράφει γιά λάθος του! Καί ότι άφη
σαν τόν άγώνα στους άλλους, πα
ράδωσαν σ' άλ λάμε τό «για τήν
Κυσοί». Ποιοί είναι οι άλλοι κύρι
Κυριαζή; Οι άλλοφυλοι, οι άπάτρι
δες! Πού τό πάς, στον λάς με τούς
άλλους; Δέν θά πώ βαρεία κουβέν
τα, θά πώ μόνο πραγματικά ήταν
σφάλμα σου, προσωπικά δικό σου,
πού ήσουν μέλος της πενταμελούς
έπιτροπής καί ένινης άφαντος.

Παρακάτω γράφει γιά τήν έπίσκε
ψη στόν Κόζιακα τών 52 Ζαγοριώ
ων, ότι ένινη ύπερτα από πίεση τών
κυνηγών του Ζαγορίου. Όχι δέν έ
ναι έτσι. 'Η έπίσκεψη στόν Κόζιακα
ένινη καί τήν όργάνωσε ο κ. Καλο
γιάννης, πιστώοντας όπι στόν Κό
ζιακα δέν είναι όπως τό λέμε άμειν
άλλά όπως τό λένε οι ύπηρεσίες. Τά
άποτέλεσμα τό Κόζιακα τό γρά
φω στό βιβλιαράκι μου με λεπτομέ
ρειες. Καί γράφει παρακάτω γιά τ
τη συγκέντρωση, πού είναι ή τέταρ
τη, στού Καμπέ 'Αγά. Πραγματικά
ή συγκέντρωση εκείνη ένινη γιατί
έχε περάσει πολύς καιρός, πού έν
οι ύπηρεσίες δούλεαν έντατικά
στόν Ε.Κ.Π. έμάς μάς άγνωστοί

δέν είναν πεντάρα, άν υπήρχαν
Ζαγορίσιοι 'ή όχι.

Παρακάτω γράφει γιά τόν έρχομο
τού κ. Τζιτζικώστα στό Γιάννεο
καί γιά τή χαμένη εύκαιρία. Γράφε-
ί επίσης γιά πίστωση χρόνου 4 μήνες,
πού δέν δώσαμε, γράφει ότι από
τούς 4 μήνες κατέβηκε στήν βε-
μάδα. Λάθος πάλι κι εδώ, δέν τόν
βροθήσει ή μνήμη του, ούτε ώρα πού
κατέβηκε. Πήλιν όμως όπως καί στο
βιβλίο μου γράφω, ίσως νά ήτο
λάθος αυτό, κι άν τέλος ήταν προ-
ματικά λάθος, ήταν τό μόνο, καί
τό γιατί μάς είχαν κάνει κομμάτι-
πηλο, γιατί μάς άγνοούσαν τελείως
γιατί δέν μάς λογάριζαν διόλου.
'Εμείς άγωνίζομαστε μέ τήν ψυχή
στά δόντια καί οι υπηρέσεις δού-
λευαν έντατικώτερα στήν Ε.Κ.Π.Ζ.
'Εφραναν γαϊ'dούρου νά τους φά-
ει λύκοι, έφραναν περισσότερο νά
άσουν τά νεράκια, έφτιαχναν κα-
τσίρα γιά τούς φανταστούς κλπ. Βε-
στοιχίζει πολύ σπάν κ. Τζιτζικώσ-
τ νά πει 'ή' νά κάνει μιά διαταγή
ή σταμπή της 'ή δουλειά στήν Ε.Κ.Π.Ζ.
μέχρις ότου τακτοποιηθεί τό θέμα
καί σέ μάς νά πούμε γιά συζήτηση
πού όλου θέματος. Δέν τόκανε ά-
μως. Γιατί;

Καί τώρα μιά τελευταία ματιά στο
δημοσίευμα τού Μάρ, πού άρχί-
μέ τόν έπιλογο. 'Επιλόγου καί τ-
πυλόγου; 'Εγώ άγαπητέ κ. Κ. Κυρι-
ζή δέν θά έγραφα τά όσα έγραψα
άπό τό Φλεβάρη μέχρι τό Μάρ, θά
έγραφα μόνο αυτόν τόν πάρα πολύ
ώραιο έπιλογο, πού βάζει πολλή
πράγματα στή θέση τους. Μόλι
πού είσαι μαλακός καί δέν βάζεις
πρέπεισες λέξεις στήν περίπτωση.
'Όπως λόγου χάριν στό θ) πού λέ-
'αρήνηθηκαν άκόμη καί συζήτηση
τούς εκπροσώπους τού Ζαγορίου
κ.λ.π.». 'Εγώ θά έγραφα ότι δέν
δέχονταν καν νά συζητήσουν
τούς Ζαγορίσιους κι αυτό ήταν
το μεγάλο λάθος τους. 'Ο έγκλημα
άνθρώπων αυτών είναι ή αντίπα-
λών κακών από κράτος τούτο. Στο
βιβλίο μου γράφω καί γι' αυτό
σχετικά. 'Αλλά κάν ένα κόπο νά
αβάζεις τόν πρόλογο σου νά δώ-
τήν διαφορά στόν έπιλογο.

Παρακάτω γράφει γιά τήν εύθυ-
τών Ζαγορίσιων γιά τήν κατάργηση
'Εδώ δέν τά λές καλά. 'Η εύθυ-
τής κατάργηση βαρέιν ολοκληρω-
κά τήν Γενική Δεύθυνση Δασών
αυτή καί μόνο αυτή μέ τούς υπα-
λήλους της.

Παρακάτω γράφεις 'απροσμά-
πιστεύω ότι εάν ενεργούσαμε προ-
γραμμιζομένα κ.λ.π.'. 'Εδώ πάλι
θά τό πώ καί πάλι θά σε πικρώ-
'Ο μεγαλύτερος φταίχτης γι' αυτό
είσαι έσύ πού έξαφανίστηκες καί φε-
νικες μόνο στις 8 Φλεβάρη.

Καί τέλος γράφεις γιά τά οικονομικά
όφελη. Γι' αυτά τό όφελος
φροντίζουμε όλοι, χωρίς νά βλέπεται
καί οι άνθρωποι πού ζουν
σας μέσω στήν Ε.Κ.Π.Ζ. Καί
τελευταία άγαπητέ Κίμων, μέ
συμπληρωμένη παράγραφο δική σου
'Επιβάλλεται νά ένδυσουμε

● ΣΥΝΕΧΕΙΑ ΣΤΗΝ 15η ΣΕΛ.

ΕΛΕΓΧΟΜΕΝΗ ΚΥΝΗΓΕΤΙΚΗ
● ΣΥΝΕΧΕΙΑ απ' την 14η ΣΕΛ.

...μας, όσες ό καθέννας μας μπο-
 ρεί να προσφέρει, μικρές ή μεγάλες
 και τότε πολλά μπορεί να κερδίσει
 ο Ζαγόρι μας. Μόνο, συλληπρώνω,
 είμαστε μακρόθυμοι και να μη τό
 έχουμε βαρέως, που ό λαός δέν
 τόποθέτουμε εκεί που έμεις νομι-
 ζουμε ότι είμαστε απαραίτητοι.
 Ευριπίδης Βουλόδημος

● Καί τώρα λίγα λόγια γιά τό
 μου κ. Σ. Σπεργιάδην. Στο τεύ-
 χος της εφημερίδας «Τό Ζαγόρι
 », του 'Ιουνίου 1982, γράφει ό
 Σπέντος Σπέντος «σάν μέλος τής
 τής τής άγνώως γιά τήν Ε.Κ.Π.Ζ.
 (π.π.)». Πρώτη φορά άγαπητέ Στέ-
 φαν άκούω ότι ήσουν στήν έπιτροπή
 άγνώως. Ξάν γραμματέας ψήλα
 ήμίλα μπορεί νά τό δεχτώ, σάν
 μέλος όχι. Τό ότι ήσουν ό άνθρω-
 πος πού άντιστάθηκε κοντά στήν έ-
 επιτροπή άγνώ να τό δέχομαι; άπόλυ-
 τή. Για νά μη φαινόμαι αδιάκριτος
 ή άδικος, μπορείς νά μάς θυμίσεις
 πού συνέλευση τών προέδρων
 έλέγχτηκε μέλος τής έπιτροπής, γι-
 νά τό μέλη τής έπιτροπής, όπως πο-
 τεί ούτως γράφω απάντηση τού κ.
 Κ., είναι αυτά πού γράφω παρ' ό-
 χόνομαστικά. Άκολουθούσες τήν
 έπιτροπή ό διάφορες ένέργειες καί
 μία περίπτωση σου δόθηκε ό λό-
 γος καί άπέπτυξες τό θέμα.

Παρακάτω γράφεις ότι ό κ. Κυρια-
 ζή λόγω δυσπιστίας από πρόσω-
 πα, παραμερίστηκε «γιατί παρέ-
 λθε στο γραφείο τού Νομάρχη, με-
 τά τήν άποχώρηση τού Δ.Σ. τού
 Σ.Σ. καί δημιοιργήθηκε δικαία ή'
 δικαία ή' δυσπιστία στό πρόσωπο
 σου». Μπορείς νά μάς πείς άγαπητέ
 έμπεδο πού είχε τό δικαίωμα αυ-
 τή νά παραμερίσει τόν κ. Κυριαζή
 στήν έπιτροπή άγνώως, άφού η
 έπιτροπή τών προέδρων τής 13
 Σεπτεμβρίου 1975 τόν εξέλεξε σάν τέ-
 λεστο; Σε πού άλλη συνέλευση παρ' ό-
 χόνομαστική ό κ. Κυριαζής; «Αί' ότι
 παρ' ό κ. Κυριαζή από καμία συ-
 νέλευση τών προέδρων δέν παραμε-
 ρίστηκε, μόνος του, όλουόνοχος
 έξέλεξε τήν ούρίτσα του, δέν ξε-
 λήν γιά πού λόγο καί έμεινε τήν ά-
 νεινα γιά νά γράφει αυτά πού
 άφαι. 'Επίσης γράφεις ότι αυτό έ-
 γινε καί γιά άλλα πρόσωπα τό όποία
 παραμερίστηκαν. Πότε έγινε αυτό
 ή' σε πού συνέλευση τών προέ-
 δρων; Έάν γιά τόν κ. Κυριαζή ή
 τής τής συνέλευση πού έγινε στή
 συστατική Στρατηγική, τότε άν-
 τακουστάθηκε όχι από δυσπιστία,
 άπό άπουσία, γιά μένα σκόνημη.
 στήν άπό άπουσία, γιά μένα σκόνημη.
 στήν άπό άπουσία, γιά μένα σκόνημη.
 στήν άπό άπουσία, γιά μένα σκόνημη.

Ευριπίδης Βουλόδημος

●

Στους κ. Κ. Κυριαζή καί Σ. Σπερ-
 γιάδη πού θέσαμε ύπ' όψιν τήν έ-
 πιστολή τού κ. Ε.Β. μάς είπαν:

«Ο κ. Κ. Κυριαζής:

Διάλογος στήν προηγούμενη έκδοση

ΠΕΡΙΟΔΙΟΝ ΖΑΓΟΡΙΟΥ

τῆς ἐπιστολῆς.

Στὸ βιβλίον τοῦ «Ἐλεγχομένης Ἰνστιτούτου Περιοχῆ» σπῆ σελίδα 42 Ε.Β. γράφει: «Εἶναι πολλοὶ ποὺ ἰγοροῦν τὸν κ. Κυριαζή... Ἐγὼ δὲ ὅτι ὅσοι πιστεύουσιν ἐστὶν κἀν ὑ λ ά θ ο ς.

Γιὰ νὰ δικαιολογήσῃ τὸν παρρησιασμὸν σάν πρόεδρος τοῦ Πολιτικού Συνδέσμου, ποῦ ὁ κ. Σ. Στεργιάδης ἀναγνωρίζει, γράφει: «ἐν ὅλῃ ἐκλεκτῇ, ἀνέχεσθαι ἢ γῆ καὶ καταχρῆσθαι, δὲν φαίνεται πού», δηλαδὴ ἡ ἐπιτροπὴ ἐπὶ τοῦ δὲν μποροῦσε νὰ μὲ συναντῇ. Ἐμένα ποῦ οἱ ἐπαγγελματικὲς ὑποχρεώσεις μὲ κρατοῦν πρῶτῃ γενομένην ἀπὸ κατὰσχημά μου. Φαίνεται ὅτι τὴν ἐποχὴ ἐκείνῃ θὰ νὰ δικάσῃ καὶ τὰ τηλεφῶνα.

Γράφει: «ἐξ ἡμῶν κρατοῦσαν μυστικὴν ζήλοτητα» (τὸ θέμα τῆς Ζ ἀπὸ τοῦς προέδρους). Τὸ Διεκπεραιώσας τὴν κοινωνίαν κοινωνοῦσας τὴν ἀπόφασιν καὶ ὅχι στὸν δέσμον. Ἐμεῖς ἀπὸ τὴν κοινωνίαν πληροφορηθήκαμε.

Ὅπως τὸ κρατοῦσαμε μυστικὸν τοῦς... προέδρους μόνο ὁ κ. Ε. Τὸ ξέρετε.

Ἄ μποροῦσα νὰ ἀναφερθῶ καὶ σ' αὐτὴν μαργαριτάρια, δὲν πρέπει ὅμως νὰ κάνω κατάχρησιν τοῦ ὅτι τῆς ἐφημερίδας.

Ἐν ὅλῃς δὲ συμφωνήσω μὲ τὸν κ. Ε. Βουλδοῦμον καὶ γὰρ ἐρχομένου».

Ὁ κ. Στ. Στεργιάδης:

προβληματισμοῦ καὶ προσπαθῶ μαντέψω ποῦ τὸ πάει τὸ θέμα Ε.Κ.Π. ὁ κ. Εὐρ. Βουλδοῦμος. Ἰσχυρῶς θέλει νὰ παρουσιασθῇ μεγάλος ὁργανωτὴς μὲ πολλὰ ἀνάγκες καὶ εὐεργετὴς τῶν χωριῶν μας ποῦ ἐπλήγησαν ἀπὸ Ε.Κ.Π. ἢ μήπως προσπαθεῖ νὰ βαθμίσῃ τὸν ὑπερῶχον ἐκεῖνον ὅπως ποῦ ἦταν πρωτοφανὴς γὰ τὰ ὁριστικὰ χρονικά, ἐξυπηρετῶντας τὰ ἢ θεληματικὰ κάποιους σκοποὺς ὁ στόχος τρίτων.

Ἐνθά τὸν ἀκολουθήσω στὸν κατὰ αὐτό.

ἐπαυλομαθῶν στὸν κ. Βουλδοῦμον ὅτι τὸ βάρος τοῦ ἀγῶνος τὸ ὅτι ὁ Πολιτιστικὸς Σύνδεσμος Ζαγορίου μὲ τὴν συνεργασίαν καὶ ὑποστήριξιν τῶν κατοίκων καὶ κοινοταρῶν τῶν 22 χωριῶν στίς ὁποίας δὲν περιλαμβάνοντο τὸ χωριὸ τοῦ κ. Βουλδοῦμου.

Ἄ θυμίσω ἐπίσης ὅτι κατὰ τὴν ὁκεῖνα τοῦ ἀγῶνα μεσολάβησαν ἄλλοι τοῦ Συνδέσμου καὶ ἐστὶν ἔτι μέρους δύο Δ.Σ. Προσωπικὰ εἶχα καὶ στὰ δύο ἀπὸ τὰ 25 καὶ ἐν χρόνῳ τῆς συμμετοχῆς μου ὁ κ. Ε.Β. μετέχει γιὰ πρώτη φορά.

Ἐ τὴν ιδιότητά τοῦ Συμβούλου συμβουλευτεῖται ὁ πρακτικὰ τοῦ δέσμου ὁπότε δὲν θὰ ἔγραφε ὅτι

ΤΟ ΒΗΜΑ ΤΩΝ ΑΝΤΙ-ΚΟΜΜΟΥΝΙΣΤΩΝ

ΟΙ ΛΕΥΚΕΣ ΣΤΟΙΒΕΣ

Κύριε Διευθυντά,

Σε απάντηση σχολίου συνεργάτη μας που δημοσιεύσατε στην άγαπητή μας εφημερίδα «ΤΟ ΖΑΓΟΡΙ-ΜΑΣ» στο φύλλο αρ.θ. 60 του Μάρτη 1983 με τίτλο ΕΝΑ ΑΡΧΟΝΤΙΚΟ ΚΟΝΟΜΟΣ» και ΟΙ ΛΕΥΚΕΣ ΣΤΟΙΒΕΣ ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ, επιτρέψτε μου να γνωρίσω τα παρακάτω:

Εύχαριστώ θερμά τών γράψαντάς τις ελκρινείς του ευχές γιά τό σπiti καί «όχι αρχοντικό», πού έκτίσασα στό Τσεπελόβο. Τούτο είναι: άποτέλεσμα ενός ένθουςασμού καί τής συγκινήσεως πού έννοιωσα όταν πιά πρώτη φορά επέσκέφθηκα τό Τσεπελόβο καί έταξα στόν έαυπό μου τήν άνέγερση τού σπιτιού αύτου καί είμαι εύτυχής πού κατόρθωσα τήν εκπλήρωση αυτής μου τής επιθυμίας. Καί σάς διαβεβαιώνω ότι, παρά τίς ταλαιπωρίες, τίς δυσκολίες καί τίς άνωπολόγητες δαπάνες πού άντημέτωπα, ούτε στιγμή δέν με εγκατέλειψε ό αρχικός ένθουσιασμός. Καί δέν τό μετάνοιωσα γιατί ή πνευματική άνάταση καί ψυχική ηρεμία πού νιώθω όταν μπορώ νά είμαι στό Ζαγόρι καί κοντά στούς φίλους μου Τσεπελοβίτες, με άποζημιώνει πλήρως.

Όμως ούτε άξιος είμαι, ούτε σκόπος μου, νά εξυμνήσω τό Ζαγόρι, πράγμα άλωσης πού έχουν κάνει άλλοι καί μαρτυρεί ή ιστορία του, άλλα νά λύσω τήν άπορία τού σχολιογράφου γιά τήν αίτία καί τό πώς κόπηκαν οι Λευκές.

Η όλη υπόθεση ξεκίνησε από επιθυμία όλων τών ντόπιων κατοίκων τής συνοικίας Γαρδίου που με παρακάλεσαν νά φροντίσω γιά τούτο καί τούς τό ύποσχόμυκα. Η άπόδειξη τής αλήθειας αυτής είναι στην αίτηση πού πού ύπάρχει στό Γραφείο τού Δασαρχείου Σκομινελίου καί πού έχουν ύπογράψει περισσότεροι από 600 Τσεπελοβίτες καί άπεδείχθηκε ότι είχαν δίκιο γιατί οι τρες Λευκές πού είχαν φθεύσει στην κοίτη τού χερμοβόρου κάτω από τή βρύση τού Κονόμου πρό είκοσαετίας περίπου, είχαν φθάσει στό ύψος τών 25 μ. καί άνω καί επείγει είχε άρχισεν νά φθείρεται έσωτερικά ό κορμός τους ύπήρχε ό κίνδυνος καταρρέσεως με άπρόβλεπτες συνέπειες άτυχημάτων καί ύλικών ζημιών.

Επίσης είχε καταστείτε πραγματική μάστιγιά γιά τούς περικοίους, κυρίως τήν άνοξη, από τό γνωστό άφθονο γνοαυδί (βαμβάκι) πού έβγα-

Σελίδα 15

ΓΝΩΣΤΩΝ •

ΤΣΕΠΕΛΟΒΟ

ζαν, εκτός του κινδύνου των κεραυνών.

Αυτή είναι: η πραγματικότητα και γά να καθουλάχιστον καθ' όλα αξιο και σε μένα δεξαμενή και αξιοσεβαστο σχολογράφο, στο μέτρο του σχολίου του, τον διαβεβαιώνω ότι, το χάσμα που άνοιξε η κοπών δένδρων θά να γεμίσει με άνοιξη.

Έρωτώ όμως θά σταματήσει το κακό να ρίχνουν οι κάτοικοι το χωριό να αδικά τους άπορριμματα μπροστά στην πόρτα του σπιτιού στη βρύση του Κοινού και με τον στο χείμαρρο, όπου και το πολιτιστικό έπλετο της περιόχης υποβαθμίζεται: και κίνδυνος γιά τη Δομάρτα ύγεια έγκυμονείται;

Εύχαριστώ γιά τη φιλοξενία
Ο ΝΟΤΙΟΕΛΛΑΔΙΤΗΣ

ΝΕΑ ΑΠΟ ΤΗ ΔΟΛΙΑΝΗ

● Πλησιάζει ο χρόνος που θά άρχίσουν οι έργασίες τής σε όλο το μήκος διάνοιξης και διαπλάτυνσης τής 45ης Έπαρχιακής οδού και συκεκομμένα μεταξύ Δολιανής - Απτοκαρύας γιά ήτη οποία διετεθήκαν 10 εκ δραχ. Με τή διάνοιξη αυτή θά ένωθεί οδικά το "Ανατολικό" με τό υπόλοιπο Ζαγόρι.

● Έπίσης αύτών τό μήνα δημοπρατούνται οι έργασίες συντηρήσεως του Δρόμου Τσιπανη - Δολιανή - Μακρύνο άξιος 2 εκατ.

● Άρχισαν και πάλι οι έργασίες κατασκευής του κοινοτικού καταστήματος με κοινοτικά χρήματα.

● Πολλοί πιά δραστηριότητα άδινει ο εκπαιδευτικός σύλλογος το χωριού γιά τήν ολοκλήρωση των έργασιών του διανοίγοντος τό 1982, πά τόν ίδιο σύλλογο, κοινοτικό δρόμου μέσα στο χωριό από τόν ποίο θά έξυπηρετηθούν γιά μεταφορά οικοδομικών υλικών περισσότερα από 25 οικοπέδα και σπιντα.

● Τελειώνουν οι έργασίες έγκατάστασης κεντρικής θέρμανσης ή ποία βασίζεται στην κατόχυρωμένη διπλήμα εύρεσητεχνίας εφεύρετού άπαντακτισθέντος συγχωριανού μας Μηχανολόγου μηχανικού Θωμά Γρουπά με τήν οποία έξασφαλίζεται με πολύ χαμηλό κόστος (δέν πέντε κιλά καύκ ή 30 κιλά καυσόλα (60 και 140 δρχ. αντίστοιχα) θέρμανση ενός σπιτιού με άπφάνω 80μ2 όλο τό 24ωρο και με σταθερό θερμοκρασία 20—22 κελσίου ότε έξω τό θερμόμετρο δείχνει 5 βρομείς κάτω από τό μηδέν. Ή ένστάση αυτή είναι πρωτότυπη φτηνή, έγγυημένη γιά 25 χρόνια.

Οι συμπατριώτες Ζαγοριάνοι όποιος άλλος ένδιαφέρεται να βάλει κεντρική θέρμανση στο σπίτι τ' υποφέρει να τηλεφωνή στο τηλέφ

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ:

ΑΝΘΡΑΚΙΤΗΣ: Τό ζευγάρι Δημητρίου Μάρου προέδρου τής Κοινότητας, απέκτησε χαριτωμένο αγοράκι.

— Τούς εύχόμαστε ολόψυχα να τούς ζήσει.

ΘΑΝΑΤΟΙ:

ΕΛΑΦΟΤΟΠΟΣ: Πέθανε στην Αθήνα και κηδεύτηκε στο χωριό μας ο συγχωριανός Κων/νος Στεφανίδης, που ξεκίνησε την επαγγελματική του σταδιοδρομία σαν δάσκαλος και συνέχισε σαν προϊστάμενος λογιιστηρίου στην Αθήνα.

ΔΙΑΝΟΙΞΗ ΤΟΥ ΔΡΟΜΟΥ
ΛΕΠΤΟΚΑΡΥΑ - ΕΛΑΤΟΧΩΡ

Η Δ/ση Τεχνικών Υπηρεσιών Νομαρχίας Ιωαννίνων μάς γνώρισε ότι: Για το τμήμα από Λεπτοκαρυά μέχρι Νέο Αμαρούσιο έχει διατεθεί από το Περ/κό Πρόγραμμα του έτους 1983 πίστωση 10.000.000 για την ολοκλήρωση τής διανοίξεως οι εργασίες θα εκτελεσθούν από την 1η ΜΟΜΑ.

Για το τμήμα από Μακρίνο μέχρι Έλατοχώρι έχει διατεθεί από το Περιφερειακό πρόγραμμα του έτους 1983 πίστωση 1.000.000 δραχμ. για να συνεχισθεί η μελέτη τής οδού ώστε να είναι δυνατή μελλοντικά η ένταξη στο πρόγραμμα κατασκευής του έργου.

ΖΑΓΟΡΙΣΙΟΙ
ΣΕ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ
ΣΥΖΗΤΗΣΗ

Στη συζήτηση στοργυλλής τράπεζας που οργάνωσε η Εταιρία Προστασίας και Αποκαταστάσεως Αναπήρων Παιδών Ιωαννίνων (ΕΛΕΠΑΠ) σε συνεργασία με την ορθοπαιδική κλινική του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων με θέμα «Τό πρόβλημα του παιδιού με έγκεφαλική παράλυση, μεταξύ των 6 όμηλων ήταν και οι συμπαριώτες:

— **ΜΑΙΡΗ ΤΖΟΥΡΙΑΔΟΥ:** Λέκτωρ Ψυχολογίας ψυχοπαδαγωγικού τομέα Φιλοσοφικής Σχολής Πανεπιστημίου Ιωαννίνων.

«Γνωστικά, αντιληπτικά και συναισθηματικά προβλήματα των παιδιών με έγκεφαλική παράλυση».

— **ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΛΑΧΟΠΟΥΛΟΣ:** Επιθεωρητής Ειδικής Αγωγής.

«Η εκπαίδευση των παιδιών με έγκεφαλική παράλυση».

ΤΡΙΣΤΕΝΟ: Πέθανε και κηδεύτηκε στο χωριό μας ο Ιωάννης Παπαλεοντίου αδελφός του άειμνηστου προέδρου τής Ένωσης Ζαγορίσιων Αθηνών Δημήτρη Παπαλεοντίου.

— Τούς συγγενείς συλλυπούμεθα εγκάρδια.

Οίκ.: Κων. Ράπτη

ΦΡΑΓΚΑΔΕΣ: Πέθανε και κηδεύτηκε στο χωριό μας η Αλεξάνδρα Ιωάν. Βαλέκα, μητέρα του δασκάλου Γεώργη Βακολλίδη και αδελφή του Λυκεάρχη Γεωργίου Βαλέκα.

— Τούς συγγενείς συλλυπούμεθα εγκάρδια.

Κ.Κ.

ΜΑΘΗΤΙΚΗ ΕΣΤΙΑ
ΤΣΕΠΕΛΟΒΟΥ

Ο Γενικός Διευθυντής του Έθνικού Ίδρυματος Νεότητας κ. Ανδρέας Φουράς, έστειλε στην κ. Φρόσω Ιωαννίδου την παρακάτω επιστολή: «Σε απάντηση τής σχετικής επιστολής σας, ισάς πληροφορούμε ότι το ΕΙΝ λειτουργεί τη ΜΕ Τσεπελόβου, μόνο γά σίτιση των μαθητών από την αρχή τής σχολικής χρονιάς 1982—1983.

Η Μ.Ε. μπορεί να εξυπηρετήσει σήμερα όσους μαθητές ενδιαφέρονται γά τή σίτισή τους.

Τό ΕΙΝ έχει εφοδιάσει τη ΜΕ με τόν απαραίτητο εξοπλισμό ώστε να λειτουργήσει από τη νέα σχολική χρονιά σαν Μαθητική Έστια (σίτιση - δαμονή) εφόσον υπάρχει ο απαραίτητος αριθμός ενδιαφερομένων μαθητών».

Σε τηλεφωνική επαφή μας που είχαμε με τό Ίδρυμα γά να πληροφορηθούμε ποιά είναι ο «απαραίτητος αριθμός μαθητών» γά τη λειτουργία τής Έπιας, ο κ. Γενικός Διευθυντής απέφυγε να απαντήσει συγκεκριμένα.

Αντίθετα μάς βεβαίωσε ότι τό Έθνικό Ίδρυμα Νεότητας εξετάζει πολλές λύσεις γά τήν αξιοποίηση τής Έπιας και ότι σύντομα θά απαντηθεί τό Τσεπελόβο γά να συνεργαστεί με τήν αυτοδιοίκηση.

Ίδωμεν.

ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ
ΓΕΝΙΚΗΣ ΣΥΝΕΛΕΥΣΗΣ

ΝΕΓΑΔΕΣ: Τήν Κυριακή του Πάσχα και ώρα 6.30 μ.μ. θά πραγματοποιηθεί Γενική Συνέλευση του Εμπολιτιστικού Συλλόγου Νεγάνων ο «Χατζημάνθος Γκίνος» με θέματα:

1) Απολογισμός πεπραγμένων προ

«ΚΑΡΑΒΑΝΙ
ΜΟΤΟΣΥΚΛΕΤΙΣΤΩΝ
ΣΤΗΝ ΠΙΝΔΟ»

Κυριακή 3 Απριλίου ένα πραγματικό καραβάνι, αυτή τήν φορά όχι απ' αλογα αλλά από μοτοσυκλέτες, αφού διέσχισαν τά χωριά του Ανατολικού Ζαγορίου Τρίστενο - Γρεβενή - Φλαμπουράρι - Έλατοχώρι - το ποθεσία Εικονίσματα ύψόμετρο 1450 μ. εδώ κάνανε μία μικρά στάση γά να απολαύσουν τίς χιονισμένες κορυφές τής Πίνδου Τσούκα Ρόσα 1800 μ., Τσούκα Τζίνια 1700 μ., Αύγιο 2200 μ., κατηφόρησαν πρós τήν Βοβούσα.

Ο ένας πιά ζωντανός από τόν άλλον αποτελούσαν ένα γκρούπ όλο χάρη και πεποίθηση στους έαυτούς των, τό γκρούπ αποτελούσαν οι:

1) Καραδιάκος Νικόλαος φοιτητής, 2) Καισαρης Μιχαήλ ηλεκτρονικός, 3) Καισαρης Αναστάσιος φοιτητής, 4) Λιάλιασης Νικόλαος φοιτητής, 5) Κασμάς Άκης μαθητής 2ου Γυμνασίου, 6) Μπιενεβής Νικόλαος πλαικάς, 7) Ιωαννίδης Γεώργιος (Πάπλικο Ζαγορίου) Μηχανικός, 8) Λαδάς Βασίλειος μηχανικός Ναυτικού, 9) Παλαιγιωτόπουλος Στάθης φοιτητής, 10) Μαγγιώσης Βασίλειος φοιτητής.

Καθίστανε ιστό κέντρο Τάσιου δίπλα από τήν ιστορική, αρχαιολογική γέφυρα του Αΐου ποταμού (1333) τούς προσφέραμε ντόπιο ουίσκι (ταϊήουρο) όπου γνωριστήκαμε και μού δώσανε τά παρηπάνω στοιχεία, έγω, πούς είπα τά νέα του τόπου και διάφορες πληροφορίες σχετικές με τήν ζωή του Βουνού.

Στήν συνέχεια κάναμε δύο φωτογραφίες αναμνηστικές και αναχώρησαν γά Λάιστα πέρασαν πάνω από τήν θολωτή μας γέφυρα πιά άνετα απ' όπυ περνούσαν κάποτε οι τσελιγκάδες καβάλα στα ριβανήτικα αλογά τους. Φθάνοντας στην κορυφή Μόρφα απ' όπου αντικρίζεται η Λάιστα, είδανε ότι τό χιόνι είναι πολύ και θάνατο αδύνατο να περάσουν, όπότε γυρίσανε πίσω και φύγαμε γά Γιάννενα.

Ήτανε τό πρώτο γκρούπ τουριστών που επισκέφθηκε τή Βοβούσα τό 1983.

Ένα ακόμα ευχάριστο νέο από τό χωριό μας, ήρθε από τήν Βενεζουέλα ο συγχωριανός μας Γεώργιος Σταγκουλιάνης γά να δεί τούς γονείς του τά αδελφία του και τόν τόπο που γεννήθηκε. Απεφάσισε και φχιάνει κινόυργιο σπίτι, να μεγαλώσει τό χωριό και τό Ζαγόρι, διότι καλύτερα από εδώ δεν είναι πουθενά, έτσι μάς είπε.

ΧΡΟΝΗΣ ΔΡΟΥΓΙΑΣ

Λαρινού Δ.Σ. και,

2) Έκλογη Διοικητικού Συμβουλίου.

Παρακαλούνται οι Νεγανώτες να παραστούν γά να συμβαλουν στην προκοπή του χωριού μας.

ΤΙΜΗΤΙΚΗ ΣΤΗΛΗ
ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΩΝ

- 3.000 ΔΡΑΧ.
Κώστας Άριστ. Σπύρος
2.000 ΔΡΑΧ.
Γκζίκη - Σκούζου Άγνη
Τζούρδας Μ. Νέστορ
1.000 ΔΡΑΧ.
Βασδέκης Ήλ. Μιλτιάδης
Βλάχου Έφη
Βούτρου Μαργώ
Γεωργάκη - Γραμματικοπού
Άθανασία
Ζώης Βασ. Παντελής
Ζωΐδης Μιλτιάδης
Καντζά Άθηνά
Μανδαλάς Κων/νος
Μπένης Στεφ. Γεώργιος
Παντίσης Νίκος
Παπανικολάου Ζώης
Παπαχαρίσης Δ. Γεώργιος
Πάσχος Νικόλαος
Πίκος Δημοσθ. Άγγελος
Οικονόμου Κ. Μάνθος
Σκούτης Άριστοτέλης
Τζούρδας Μ. Φωκίων
Χατζόπουλος Μιλτιάδης
700 ΔΡΑΧ.
Ζήσης Γ. Χρηστ.
Θεοδωρίδης Γ. Κων/νος
Νούσης Δ. Γεώργιος
600 ΔΡΑΧ.
Νάνος Άλέξανδρος
Τζούρδας Μ. Άρστέιδη
500 ΔΡΑΧ.
Βασδέκης Ανδ. Εμμανουήλ
Βαταβάλης Χρ. Άγγελος
Βλαδίκα Ιππολύτη
Βρυζάλας Χριστόδουλος
Γαλάνη Β. Δέσποινα
Γούδα Άθηνά
Δούβλης Δ. Χρυσόστομος
Δούκας Αν. Έλευθέριος
Ζαχάρης Κ. Γεώργιος
Ζηκίδης Ηρακλής
Καπετάνιος Γ. Δημήτριος
Καψάλης Αλ. Γρηγόρης
Κομπαπέλη Γ. Λούλα
Κουνάβος Δ. Άλέξανδρος
Κωστόπουλος Μιχαήλ
Μίσιου Κ. Θεοδίσσα
Μπούνα Βασιλική
Εάνθος Τιμ. Ίσων
Παληάτσος Δημήτριος
Παπαθανασίου Ευαγ. Έλ
Παπαληθεία Κ. Άμαλία
Πατέας Άπόστολος
Πελλένης Γεώργιος
Πέτροβιτς Ν. Άσπασία
Πησάς Χαρίσης
Πριμηκώρης Δ. Άναστάσιος
Ράπτης Ανδρέας
Ράπτης Έλευθέριος
Ρούκας Κων/νος
Σολάκης Αδαμάντος
Σπύρου Σπυρίδων
Σταυρίδου Έλένη - Ευδοκία
Στεργιοπούλου Γ. Σενία
Τζαμπούρας Μ. Νίκος
Τόλογλου Φιλομήλα
Τσόγκα Άλίκη
Χαρίσης Άχιλλέας
Χαρίσης Άνδ. Θεόδωρος
Χριστοδούλου Δ. Μιχαήλ
Χρόνης Σταύρος